

nakladatelství
BOURDON

A IULIA VYZVALA
BOHY NA SOUBOJ

SANTIAGO
POSTEGUILO
A JULIA VYZVALA
BOHY NA SOUBOJ

nakladatelství
BOURDON

*

Lze dosáhnout vítězství, je-li tvým nepřítelem vlastní syn?

*

Y JULIA RETÓ A LOS DIOSES

Copyright © Santiago Posteguillo, 2020

Překlad © Anna Tkáčová, 2023

České vydání © Bourdon, 2023

Návrh obálky © Planeta Arte & Diseño

Fotografie na obálce : © Cristina Reche a © Nik Keevil/Arcangel

Mapy © GradualMap

Ilustrace mincí: © Leo Flores

ISBN: 978-80-7611-124-0

*

Mé dceři Else, jež je výzvou největší

*

PODĚKOVÁNÍ

*

Napsání románu *A Iulia vyzvala bohy na souboj* bylo, tak jako u jakékoli z mých literárních snah, možné jen díky podpoře mnoha osob. Rád bych podtrhl spolupráci se svým bratrem Javierem a jeho ženou Pilar při čtení prvních náčrtů tohoto svazku. Z téhož důvodu bych rád vyzdvihl prof. Jorgeho Piquéa a rovněž Ramóna Conesu a Jorgeho Manzanilla z nakladatelství Balcels, neboť svými postřehy přispěli ke vzniku první verze příběhu. Všechny jejich komentáře bezpochyby napomohly k vylepšení výsledného textu. Zvláštní poděkování patří samozřejmě mé redaktorce Puri Plazové za její trefné poznámky, její šlechetnost a nasazení pro to, aby román dospěl do správného přístavu. Psát bez redaktorky, jakou je Puri Plazová, by znamenalo plout a orientovat se v noci a při zataženém, bezhvězdném nebi bez kompasu.

V oblasti studia dokumentů musím znovu poděkovat profesorce Julii Grauové, jež sehrála klíčovou úlohu ve všem, co se týká latinských a řeckých citací v tomto románě. Konkrétně v době, kdy jsem tvořil všechny kapitoly zabývající se mytologií. Děkuji také prof. Jesúsi Bermúdezovi a prof. Rubénu Montañésovi z Universidad Jaume I v Castellónu, prof. Alexandru Valiňovi z univerzity ve Valencii za jeho ochotu mi pomoci, kdykoli jsem to na poli klasického světa potřeboval. Vděčím jim za mnoho připomínek, jakýkoli omyl lze přičíst pouze mé osobě. Díky patří také psychologce Eleně Martín Alcubillové a Yassmine Rabtaouiové za spolupráci v dalších aspektech románu.

Nekonečné díky patří mé dceři Else. Za trpělivost, kterou má se svým otcem, jenž neustále cestuje za prameny, za to, že se mnou s obdivuhodnou trpělivostí mnohokrát navštěvovala archeologická muzea všude možné po světě, a zejména za to, že mohu intenzivně prožívat fascinující dobrodružství být otcem.

POZNÁMKA PŘED VLASTNÍM ČTENÍM

*

Dnes bývá běžným zvykem používat jako ekvivalent císaře označení *caesar*, z něhož je odvozeno například slovo *car* či německé *Kaiser*, ale v době, kdy se odehrává tento román, se totéž označení vztahovalo k určeným následníkům za císaře římské říše. Pro císaře se používal termín *augustus*, na počest *de facto* prvního římského císaře. Hodnost se příležitostně vztahovala i na ženu (v ženském rodě) jako v případě císařovny Iulie Domny, která na počátku vlády Septimia Severa obdržela titul augusty.

DRAMATIS PERSONAE

*

Římští bohové

Iuppiter, nejvyšší bůh

Bohové stojící na Iuliině straně

Minerva, dcera, bohyně strategie, inteligence a spravedlivé války

Iuno, manželka, bohyně ochrany rodiny

Kybelé, bohyně plodnosti, rodiny a země

Proserpina, dcera Kybelé, bohyně podsvětí

Bohové stojící proti Iulii

Vesta, bohyně domácího krbu

Apollón, Dianino dvojče, božstvo Slunce, ale také nemoci

Diana, Apollónovo dvojče, bohyně lovu a měsíce

Neptunus, božstvo pramenícího vodstva a moří

Mars, božstvo ničivé války

Ostatní božstva

Charón, převozník převážející stíny zemřelých do podsvětí

Iuliina rodina

Iulia Domna, manželka Septimia Severa

Septimius Severus, římský císař

Bassianus (Antoninus/Caracalla), starší syn Iulie a Severa

Geta, mladší syn Iulie a Severa

Iulia Maesa, Iuliina sestra

Alexianus, Maesin manžel

Sohemias, starší dcera Maesy a Alexiana

Avita Mamaea, mladší dcera Maesy a Alexiana

Sextus Varius (Antoninus), Iuliin vnuk

Plautilla, Plautianova dcera

Geta, bratr Septimia Severa

***Praefecti* císařské gardy a další praetoriáni**

Plautianus, *praefectus* gardy za Septimia Severa

Papinianus, *praefectus* gardy za Septimia Severa

Saturninus, *praefectus* gardy za Septimia Severa

Quintus Maecius, *praefectus Aegypti* a *praefectus* gardy za Septimia Severa

Nemesianus, tribun a *praefectus* gardy

Apollinarius, tribun a *praefectus* gardy

Opellius Macrinus, velitel jezdeckva a praetoriánský tribun

Marcialis, praetoriánský důstojník

Senátoři a vysocí císařští hodnostáři

Titus Sulpicianus, senátor

Helvius Pertinax, senátor, syn císaře Pertinaka

Aurelius Pompeianus, senátor, syn císaře Claudia Pompeiana

Iulius Laetus, *legatus* na východě

Gannys, *legatus* na východě

Parthští aristokraté

Vologaisés V., parthský král králů

Vologaisés VI., prvorozený syn Vologaisa V.

Artabanos V., druhorozený syn Vologaisa V.

Osroés, třetí syn Vologaisa V.

Rev, císařský rádce

Olennieire, dcera Artabana V.

Další osobnosti

Galénos, řecký lékař císařské rodiny

Philistio, knihovník v Pergamu

Calidius, *atriensis*, hlavní otrok rodiny Severů

Lucia, Iuliina otrokyně, Calidiova manželka

Aquilius Felix, velitel *frumentariů*, římské tajné policie

Sammonicus, mág

Decimus, centurio

Martianus Taurus, centurio

Filostratos, filosof, sofista

Antipatros, učitel Iuliiných synů

Claudius Aurelianus, rétor

Nonia Celsa, manželka Opellia Macrina

Diadumenianus, syn Opellia Macrina

*

*PRVNÍ SNĚM BOŽSTEV K PŘÍPADU
AUGUSTY IULIE DOMNY*

*

„Iulia je původcem veškerého zla. Iulia představuje konec Říma.“

Vesta mluvila zaníceně. Byla hlavní strůjkyní sněmu svolaného na Olympu.

Iuppiter jí naslouchal poněkud nazlobeně. Obával se nového rozkolu mezi bohy jako během trojské války nebo při Neptunově smrtunosném pronásledování Odyssea. Tyto střety byly tak únavné... Jablko, jež držel v pravé ruce, Iuppiter odložil na podlahu a začal se bavit tím, že hladil hrdlo velkého orla, kterého měl u nohou. V levé ruce třímал žezlo, aby před ostatními božstvy, která onoho dopoledne svolal, nepřišel o svůj majestátní vzhled a absolutní moc. Během dlouhého a plamenného Vestina proslovu namířeného proti císařovně, matce římské říše, se snažil nalézt vhodnou rovnováhu mezi lhostejností a důstojným postojem.

„Krátkce předtím, než Iulia Domna dosáhla moci,“ pokračovala bohyně domácího krbu, zjevně netečná k nechuti, s jakou jí nejvyšší bůh naslouchal, „vzplanul můj chrám v srdci Říma. Šlo o varování, že se k nám blíží. Je cizinka, a jako taková musí být zbavena římské moci, zahrnána odsud, zničena. Stejně jako v minulosti Kleopatru nebo Bereníké.“

Iuppiter povzdychl. Vestiny úmysly namířené proti Iulii Domně byly vedeny odkazem k tragickému konci egyptské královny, jež usilovala vládnout římské elitě prostřednictvím svého vztahu k Iuliu Caesarovi a Marku Antoniovi, nebo k Bereníké, milence císaře Tita, jež byla také hrubě odtržena od moci. Bohyně římského domácího krbu dávala najevo, po jakém rozsudku pro císařovnu touží: sesazení a smrt.

Iovovi bylo jasné, že pro Vestu představoval nejhorší Iuliino provinění její východní původ. Bylo to osočení, s nímž by proti římské císařovně sama velmi daleko nedošla, uměla ale ovlivnit další olympské bohy dodatečnými argumenty. Obvinila ji také, že v Římě podněcuje kult syrského boha Elagabala, božstva, jež podle obyvatel tamní oblasti ovládá Slunce. To samozřejmě rozzuřilo Apollóna, který se ihned postavil na Vestinu stranu. A jak bývalo zvykem, k Vestě se přidala také jeho sestra dvojče, Diana. Vestě se tak podařilo získat přízeň významných božstev. Navíc však na sněm přišla s podporou všech domorodých římských bohů, *dii indigentes*, kteří sice byli bohy nižšími, ale ve prospěch pronásledování, které chtěla Vesta proti Iulii rozpoutat, se vyslovili z týchž pohnutek:

považovali císařovnu syrského původu za cizinku, která si usurpovala moc císařského Říma. Počínaje Consem a Florou, božstvy jako lárové, manové a penáti, přes vždy temnou Ops, kyprou Pomonu, záhadného Iana až po starého Quirina, všechna tato římská božstva s Vestou souhlasila.

Aby toho nebylo málo, nový střet mezi bohy zavdával příčinu k oživení roztržek z minulosti. Minerva, Iovova dcera a bohyně strategie, si cenila vychytralosti, s níž Iulia dosáhla moci v minulých letech během občanských válek. Tento postoj měl ale za následek, že se Neptunus vyslovil proti Iulii. Bůh vodstva měl dosud v sobě velkou zlost po porážce ve střetu s Minervou během pronásledování Odyssea. Mars se rozhodl, že se k Vestě připojí, neboť na Minervu neustále žárlil a měl s Iovovou dcerou od trojské války nevyřízené účty.

Bohů je ale víc.

Na opačné straně stály například Iuno a Kybelé, mající vždy sklon podporovat rodinnou soudržnost, a dívající se tudíž na ženu jako Iulia příznivě, neboť založila dynastii právě na rodinných svazcích a nikoli na adopcích jako předchozí dynastie ulpiovsko-aeliovsko-antoninovská, jež vládla Římu během posledních desetiletí. A Kybelé vždycky podpořila její dcera Proserpina.

Plútón, Vulcanus, Mercurius či Bacchus byli nerozhodnutí, ale obecně by se necítili dobře, kdyby měli obhajovat nějakou ženu.

Iuppiter si podrbal levou rukou vousy a hodnotil situaci, jako by si v duchu vytvářel tabulku těch, kdo stojí na straně římské císařovny, a těch, kdo stojí proti ní.

Na straně Iulie: Minerva, Iuno, Kybelé, Proserpina.

Na opačné straně: Vesta, Neptunus, Apollón, Diana, Mars, všichni *dii indigentes* (Consus, Ianus, Quirinus, Flora, Pomona, Larové, Manové a Penáti a další nižší božstva).

Venuše mlčela, ale Iuppiter tušil, že straní Iulii, zatímco Vulcanus, Plútón, Mercurius a Bacchus se přesunuli na stranu, kde byli shromážděni Vesta, Apollón a Diana. Tím dali najevo, že se staví proti Iulii.

Proti Iulii se postavila a protestovala drtivá většina božstev. Nebyla však osamocená, neboť Minerva už v minulosti prokázala, že je schopná vést účinnou obranu pronásledovaných smrtelníků před jedním i více rozloženými božstvy.

Iuppiter vzdychl.

Další válka mezi bohy.

Překvapilo ho, že ji rozpoutala Vesta, bohyně obvykle klidná a vřelá, jež neměla ve zvyku se do sporů mezi božstvy vměšovat. Nejvyššímu božstvu však bylo zřejmé, že Vesta se vrhla do lovu na Iulii, neboť skutečně věřila, že císařovna syrského původu představuje pro Řím opravdové

nebezpečí. Ať už stál u vzniku konfliktu kdokoli, válka mezi bohy je každopádně tady. A jeho povinností je zaručit, aby nové šílenství probíhalo v jistém pořádku.

Iuppiter si nyní levou rukou přejel po tváři a znovu si probral vous.

Všichni čekali na jeho vyjádření. Musí rozhodnout tak, aby dal šanci oběma znepřáteleným táborům.

„Tak tedy,“ začal Iuppiter vážným hlasem. Shýbl se, aby z podlahy sebral jablko a držel je v ruce, až bude vynášet svůj soud. „Iulia bude podrobena pěti pokusům. Bude muset překonat pět smrtelně nebezpečných zkoušek. Uspěje-li, udrží si v Římě moc. Neprojde-li nějakou z nich... no, vždyť pokaždé půjde o zkoušky hrozící smrtí. Není třeba, abych vám vysvětloval, jaký bude v takovém případě její konec.“

Nastalo ticho, které si Iuppiter vyložil jako obecný souhlas s jeho rozhodnutím. Už chtěl shromáždění rozpustit, když si Vesta znovu vzala slovo:

„Jaká tedy bude její první zkouška?“

Iuppiter se jí chvilku upřeně zadíval do očí a pak odpověděl:

„Coriolanus, Brutus, Seianus...“

Další vysvětlení bohové nepotřebovali. Coriolanus opustil římskou stranu a přešel k Volskům a pomáhal jim v útocích na město na Tibeře. Brutus se obrátil proti Iuliu Caesarovi, svému adoptivnímu otci. *Praefectus* Seianus se spikl proti císaři Tiberiovi. Aby byl jeho povel zcela jasný a nevznikl prostor pro pochybnosti, Iuppiter své rozhodnutí raději potvrdil jediným konečným slovem:

„Zrada.“

Nebeský sněm se nakonec rozešel.

Iuno přistoupila k Minervě a pošeptala jí do ucha:

„Víš, že jsem s tebou, že považuji za správné hájit rodinu, v tomto případě císařskou, ale jsme v menšině. Proti všem nic nezmůžeme.“

„Zachránila jsem Odyssea. Není to tak?“ odpověděla Iovova dcera. „Zachráním i Iulii.“

Iuno zakroutila hlavou a hledíc do země, několika zlověstnými slovy poznamenala:

„Nevím jak. To není jako s Aeneem. Mars, Neptunus, Apollón nebo Mercurius jej tehdy bránili. Tři z nich jsou teď proti Iulii a Mercuriovi nevěřím. Je jich příliš mnoho.“

Minerva se usmála a také jí do ucha zašeptala několik slov:

„Mám tajného spojence. Nepřišel na sněm, ale je s námi. Nezapomeň, jsem bohyň strategie a inteligence.“

PROOEMIUM

*

Galénův tajný deník

Poznámky o nemoci císařovny Iulie a o potřebě převyprávět příběh jejího života.

Antiochie, léto roku 970 *ab Urbe condita*¹

„Nezastaví mě ani smrt! Dosáhnu vítězství, i kdybych měla bojovat z království mrtvých!“ Augusta Iulia mluvila zkroucená bolestí, za daných okolností stejně odhodlaně, jako neskutečně, neboť ve vztahu k její věci nevidím žádnou naději. Navzdory svému stavu energicky pokračovala: „Tu nejne očekávanější odplatu si člověk nejvíc vychutná. Nezastaví mě ani smrt. Moji dynastii nikdo nikdy nezničí. Slovo porážka pro mě neexistuje. Pro augustu Iulii takové slovo neexistuje. Možná na mě tuto hekatombu seslali římstí bohové a ve jménu bohů jsem obětí já a moje dynastie, ale já neustoupím. Nenechám se porazit ani smrtelníky, ani nesmrtelnými bytostmi. Všichni mě mají za poraženou, především zloduch Macrinus, ale mýlí se.“ Císařovna na mě pohlédla s rozechvělou jiskrou ve svých krásných tmavých očích, které tolik viděly a které tolik milovaly. „Nehodlám poskytnout zadostiučinění ani římskému senátu, ani lidu či římským bohům, kdyby mi ten uchvatitel měl vyrvat všechno, oč jsem v těchto letech bojovala. Možná zemřu...“ Ještě více se schoulila a ruku si položila k hrudi. Překonala nelítostnou bodavou bolest a znovu ke mně promluvila. „Možná zemřu, ale moje dynastie přetrvá. Víím, že bojuji proti babylónskému prokletí, jemuž podlehl Traianus, a dokonce samotný Alexandr Veliký. Možná jsme do toho města neměli vstupovat. Možná bojuji proti olympským bohům, ale na mě si nepřijdou... Dosáhnu *aeternitas imperii*, věčného impéria, moci, a to s dynastií, kterou jsem založila... Elagabal, moje dynastie a já přetrváme.“

Tak se toho rána císařovna přede mnou vyjádřila. Spatřil jsem ji tak rozhodnou, že jsem chtěl věty, které vyslovila s takovým zanícením, začít zaznamenávat. Ale musím svému životopisnému vyprávění o císařovně vtisknout nějaký řád, protože ať už tento tajný deník v následujících stoletích najde kdokoli, nebude mu jinak rozumět.

Jmenuji se Elios Galénos: byl jsem a stále jsem lékařem římské císařské rodiny, ale to jsem všechno vysvětlil již v předešlém díle deníku a nechci ztratit směr svého vyprávění opakováním nepodstatných záležitostí. Je

¹ Rok 217 po Kristu.

toho tolik podstatného ke sdělení, že budu muset dobře volit každé slovo. Sice jsem se nezamýšlel k vyprávění o Iulii vracet, ale tváří v tvář velkoleposti událostí se cítím povinen na její příběh navázat. Obdivoval-li jsem kdysi císařovninu bezbřehou odvahu, ctižádost a inteligenci v boji o moc, dnes na mě podobně působí augustina odolnost vůči nemoci a nekonečným zradám.

Myslím, že jsem ve svém životě neobdivoval mnoho osob. Snad Hippokrata a některého ze svých starých učitelů, možná pár dalších jedinců. Iulia tvoří samostatnou kapitolu. Její síla a inteligence na mě velmi zapůsobily – a zapůsobit na mě není jednoduché.

Soustředme se však, aby nám úsilí neproklouzlo mezi rukama. Už jsem vyprávěl část biografie římské císařovny a od té doby uběhl nějaký čas. Potvrdil jsem si, že uspořádat Iuliin příběh pomocí nepřátel jejího vzestupu se pro plynulý běh vyprávění ukázalo jako nejlepší, a proto jsem se rozhodl schéma zopakovat. Dříve jsem mluvil o nepřátelích v období Iuliina hvězdného vzestupu. Commodovi, Pertinakovi, Iulianovi, Pescenniu Nigrovi a Clodiu Albinovi. Nyní mi přísluší navázat prostřednictvím nepřátel na život a na smrt, kteří přivodili císařovnin pád a podle mě také se vši pravděpodobností konec jejího záměru, jejích snů, její dynastie. Ačkoli císařovna Iulia, jak jsem se to ráno přesvědčil a jak čtenář jistě poznal ze slov, která tento deník uvedla, porážku nepřijímá. Kdo z nás dvou správně uhodne její nejbližší budoucnost? Ona, nebo já?

Pokud jde o diagnózu Iuliiny nemoci a jejího rozuzlení, nemám nejmenší pochybnosti o tragickém a bolestném konci. Pokud však jde o kontrolu moci a přetrvání dynastie, nepředpokládám sice pozitivní výsledek, ale musím připustit, že císařovna je v této oblasti mnohem zkušenější a můj úsudek může být v tomto bodě překonán jejím krajně jasnozřivým a překvapivým důmyslem.

Rozhodl jsem se navázat na Iuliin příběh právě zde, v Antiochii, zatímco za hrozných nocí bdím nad pronikavou bolestí, jež císařovnu trýzní. V době, kdy budu psát tyto stránky, události rozhodnou nejen o jejím životě, nýbrž také o její dynastii. Bude-li umírající Iulia Domna schopna zvrátit směr dějin, který já považuji za nevyhnutelný, stoupne císařovna v mých očích až na úroveň samotného Hippokrata.

Začneme však lékařskou analýzou, v níž není prostor pro interpretaci ani jiné vyústění, než jaké zde nastíním.

Διάγνωση²

Závažnost její choroby jsem už augustě Iulii vysvětlil. Podrobně jsem ji vyšetřil a pozorně si všímal každé maličkosti, prostudoval jsem též všechny spisy, které mám zde v Antiochii k dispozici. Nechal jsem si dokonce přinést všechny Hippokratovy knihy ze své rezidence, která není součástí císařského paláce. Diagnózu jsem musel stanovit s naprostou jistotou. Hippokratovy texty mi bohužel posloužily jenom k tomu, abych si potvrdil své nejhorskí tušení.

Císařovna má ογκος,³ zduření velkých rozměrů na levém prsu, v prsním dvorci v blízkosti bradavky. Od té doby, co jsem ji před několika měsíci zaznamenal, boule nepřestává růst. Doufal jsem, že by snad bylo možné ji chirurgicky odstranit, zjistil jsem však, že se rozvětvila po celém prsu. Je jako obrovský καρκίνοσ⁴ nebo velký krab, který vypadá, jako by vycházel z neblahého bodu na jejím prsu a zmocňoval se celé bytosti, celého císařovnina těla.

Bolest začíná být nesnesitelná. Předepsal jsem augustě Iulii zvýšené dávky opia, ale užívá stále tytéž. Trvá na tom, že musí mít jasnou hlavu, aby mohla přemýšlet a nalézt způsob, jak se pomstít tomu, kdo ji o všechno připravil. Myslím, že ji při životě drží pouze tato zlost. Zlost. Toto slovo mi připomíná, co jsem četl v Hippokratově pojednání o ženských nemocech. Velký řecký učitel popsal bulku, tedy nádor, jako je ten, který roste v prsu naší augusty, velmi přesně a zároveň velmi hrozivě. Napsal doslova:

„V prsou se tvoří tvrdé tumory větších či menších rozměrů, které nehnisají, ale stále více tvrdnou. Od nich potom vycházejí, zpočátku skrytě, *karkiny*, které se rozlézají jako raci mající ukrutnou tlamu a všechno zuřivě požírají.“

Πρόγνωση⁵

Hippokratés nepřináší žádná doporučení, jak tuto nemoc léčit. Ani já jsem účinnou léčbu za celý čas nenašel. Víم jenom, že nemocí netrpí jen ženy. K tomu, co věděl Hippokratés, mohu dodat jen poznatek, že raky jsem viděl také u mužů. Měl jsem v péči gladiátory, jimž se po špatné

2 Lékařská diagnóza.

3 Nádor.

4 Rak.

5 Prognóza. V tomto kontextu to znamená očekávání, která Galénos má ohledně možnosti pacientova přežití.

léceném zranění objevily podobné nádory a také rostly a větvyly se. Jsem si zároveň jist, že římsí lékaři, z nichž někteří toto zlo znají, přeložili řecký název *karkinos* latinským ekvivalentem, týmž, který popisuje mořského živočicha, jemuž se způsob rozvětveného zduření tolik podobá. A tak v Římě znají *ovkos*, jímž trpí císařovna, jako rakovinu. Nic z toho mi však neposlouží k tomu, abych ji mohl léčit.

Θεραπεία⁶

V hlavě mi stále víří augustin křik.

„Ááách!“ nařikala císařovna a já jsem viděl, jak se v *tricliniu* stočila do klubíčka, jako by tím mohla bolest zmírnit.

„Augusta by měla užít opium...“ odvážil jsem se znovu doporučit. Ona se však jako raněné zvíře otočila. Nikdy jsem u nikoho tak těžce nemocného neviděl tolik energie.

„Nééé! To ne! Už jsem ti řekla, že potřebuji myslet!“

Nejprve jsem se uklonil, ale když jsem viděl tolik vzteku, raději jsem poklekl.

„Nemám v úmyslu císařovnu rozzlobit.“

Při pohledu na moji podřízenost dlouze vzdychla a pohlédla k nebi.

„Vstaň, Galéne,“ řekla poněkud klidněji. „Vím, že mi ze svého úhlu pohledu radíš dobře, ale v některých případech jsou důležitější věci než potlačení bolesti. Nechala jsem tě k sobě zavolat, jako tenkrát poprvé před mnoha lety v Římě ... Od té doby bylo za císaře povoláno mnoho mužů a... také sesazeno...“ Císařovna si dovolila na konci lehký smích plný hořkosti. Někteří z těch, které jsme oba viděli, jak se před našima očima procházejí v císařské tóze, byli Iuliinými přímými příbuznými. Mnozí z nich. Mnoho dalších pak nepřáteli na život a na smrt. Jak říkám, od té doby, co jsem přestal psát životní příběh Iulie Domny, se událo mnoho věcí. Ale další střípky mozaiky budou čtenáři předloženy na následujících stránkách.

Pomalů jsem vstal. V mých letech mě stálo větší úsilí se zvednout než pokleknout.

„Ano, augusto, od našeho prvního setkání uběhlo mnoho času.“

V té chvíli císařovna začala znovu mluvit, S chladnou vážností a vypočítavostí mi metodicky odhalila svůj plán. Zdálo se, jako by chtěla, aby někdo další, někdo inteligentní věděl o její vzpouře, o její odvaze, kterou miní projevovat až do konce, až do vyčerpání, až do posledního dechu.

6 Léčebná terapie.

„Myslíš, že můj plán může fungovat?“ zeptala se mě poté, co mi ho vyložila.

Tehdy jsem všechno pochopil. Chtěla znát názor někoho, koho považovala za oddaného a moudrého.

„Myslím, že je...složitý... pravděpodobně neuskutečnitelný, augusto,“ odpověděl jsem upřímně, ale s lítostí.

„Nikoli však nemožný.“ Upnula se k naději, jakkoli byla malá.

Odpověď jsem si dobře promyslel.

„Ne, nemožný není,“ připustil jsem nakonec. Neviděl jsem smysl v tom, abych jí působil ještě větší bolest. Pro lékaře se nepravděpodobná věc jednoduše neuskuteční, ale nač na tom trvat. Císařovna potřebovala tento poslední záblesk světla. Byl to její utišující prostředek, účinnější než všechno opium světa.

„Existuje-li nějaká možnost vítězství,“ pokračovala augusta s rozzářenými očima, ale s pohledem do země, jako by mluvila spíše k sobě než se mnou, „budu se vyhýbat tomu, abych užívala tolik opia. Droga mě ve dne ochromuje, zvětšuje jakýkoli nepatrný zvuk a nenechá mě přemýšlet. V noci mi způsobuje noční můry, které mi nedovolují, abych si odpočinula. Dokud budu moci, nebudu opium brát. Potřebuji rozeznat správné od nesprávného, uskutečnitelné od neuskutečnitelného, a to zřetelně a bez pochybností.“

V přesném císařovnině popisu jsem rozeznal vedlejší účinky opia, a proto jsem se do diskuse nezapojoval. Nadejde chvíle, kdy bolest dosáhne takové míry, že augusta svůj negativní postoj k užívání opia v doporučených dávkách přehodnotí.

Vyšel jsem toho rána z rezidence augusty Iulie Domny a neměl jasno, zda císařovna matka dokáže uskutečnit svou strategii, aby získala zpět funkční kontrolu nad impériem, ale byl jsem opět fascinován její houževnatostí ve snaze udržet dynastii, kterou ji bezpochyby stálo takové úsilí založit. Nevím, jestli se dožiju toho, abych viděl úspěch nebo nezdar jejího plánu, ale došel jsem k závěru, že příběh této ženy stojí za to, aby byl připomínán ve své celistvosti.

Musím její příběh napsat ze dvou dodatečných důvodů. Iulia mi v minulosti pomohla ve chvílích mé velké nejistoty, a je tudíž spravedlivé najít způsob, jak zajistit, aby její příběh v průběhu zbrklých časů nezapadl. Za druhé mám pocit, že císařovniných nepřátel je tolik, že se nenajde moc lidí, kteří by si ji chtěli připomínat takovou měrou, jak by si zasloužila. Spíše naopak, budou se snažit, aby její příběh zůstal pohřben pod vrstvou popela. Nebo jednodušeji řečeno, vymažou ji z paměti falešnými skutečnostmi a polovičnými pravdami, které ji vždycky ukážou ve špatném světle. Římsští mužové velmi špatně nesou, že proti nim po mnoho let bojovala žena svými vlastními zbraněmi, na svém vlastním poli a tolikrát

je porazila. Chtějí, aby se Iuliin život v kolektivních vzpomínkách zkreslil nebo aby z nich zcela vymizel. Ale v tomto procesu zapomínání nepočítali se mnou. Císařovna Iulia se jistě ocitá na prahu smrti a v okamžiku, kdy chce vidět, jaké bude konečné vyústění všeho, oč bojovala, jí přinejmenším v mé osobě zůstává věrný služebník.

Avšak v okamžiku, kdy se ke svému vypravěčskému úkolu chystám, mám podivný pocit, že mi z vyprávění cosi uniká, cosi, co se vymyká mé kontrole či kontrole kohokoli ze světa smrtelníků. Čas od času pomyslím na to, že zlá Fortuna či mnohá římská božstva způsobila císařovně zlo, a ještě je rozdmýchala, jak se sama kdysi vyjádřila. To vše kvůli tomu, že byla cizinka? Tolik příkoří soustředěného v jedné rodině nelze chápat jinak. Sám jsem od nejednoho Římana pocítil onen nadřazený pohled, a to jen proto, že jsem se nenarodil v Římě, nýbrž v Pergamu na východě. Je skutečně naše místo narození tím, co určuje naši hodnotu? Kam až může dojít lidská hloupost?

Vzdaluji se však od ústředních událostí příběhu a nechávám se unést odbočkami, které jednoho dne, snad brzy, budou zcela nepotřebné. Těžko lze věřit tomu, že by absurdní strach z cizího v čase přetrval.

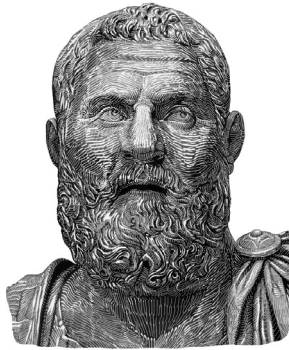
Podívejme se, jak jsme dospěli až sem, k okamžiku, kdy císařovna umírá následkem zpropadené nemoci, až k okamžiku, kdy přichází o všechno.

Vraťme se o dvacet let zpět. Vraťme se do Říma, k okamžiku oslavy absolutního vítězství v roce 950 *ab Urbe condita*.⁷

7 Rok 197 po Kristu.

LIBER PRIMUS

*

*

PLAUTIANUS

GALENŮV TAJNÝ DENÍK

Poznámky o Plautianovi, jenž byl za Severa velitelem praetoria

Iulia přežila Commodovo šílenství i jeho zavraždění. Vymyslela způsob, jak za slabé vlády neúspěšného Pertinaka uniknout z Říma. Doprovázela svého manžela Septimia Severa během tažení proti Iulianovi. Po smrti senátora, jenž ostatní podplatil a impérium si koupil, Iulia odešla se Severem k východu. Válka proti Nigrovi byla krutá, ale vládce Sýrie byl nakonec Severovými jednotkami popraven. Vytvrvalá Iulia se nespokojila s absolutní vládou nad impériem. Toužila založit dynastii a přemluvila manžela, aby jejich prvorozeného syna, malého Bassiana, nyní s novým jménem Antoninus, povýšil do hodnosti caesara a dědice. Věděla, že Clodius Albinus, kterého Severus předtím jmenoval caesarem, aby si zajistil jeho loajalitu během válek proti Nigrovi, nepřijme skutečnost, že by měl následnictví sdílet s mladým Antoninem. Zdálo se však, že to Iulii příliš nezajímalo. Propukla další občanská válka. Iulia důvěřovala vojenské obratnosti svého manžela. Střet přivedl Severa na pokraj schopností i sil, ale s Iuliinou neustálou podporou nakonec oné noci po dvoudenní kruté bitvě u Lugduna znovu zvítězil. Iulia se stala nejmocnější císařovnou, jakou kdy Řím poznal.

Bez Commoda, bez Pertinaka, Iuliana, Nigra i Albina Iulia nakonec všeho dosáhla: její manžel byl všemocným pánem římského impéria a syn Antoninus jeho následníkem. Aby toho nebylo málo, měli ještě malého Getu, a tím si pojistili dynastii pro případ, kdyby se prvorozenému synovi něco stalo.

Všeho bylo dosaženo, všechno mohlo být dokonalé, nebýt vnitřního nepřítele. Severus u sebe držel Plautiana jako jediného velitele praetoria a jeho moc nezastavitelně rostla. A s tím také jeho ctižádost. Plautianus se mohl spokojit s tím, že je nejváženějším císařovým mužem, a těšit se z možnosti, že s císařovým souhlasem zbohatne. Císař si tedy myslel, že po Albinově porážce velitel praetoria přijme Iuliino absolutní vítězství a neodváží se jí postavit. Plautianus však chtěl víc. Toužil získat všechno.

Stejně jako Iulia odhadla Pertinakovu slabost nebo manželovu schopnost čelit zkorumpovanému Iulianovi či legiím vládců Sýrie a Británie,

dokázala rovněž jasně postřehnout Plautianovu ctižádost mnohem dřív než ostatní. Tentokrát však císařovna měla potíže nového nepřítele zneškodnit. Severus dokázal rozpoznat, že Iulia má pravdu ohledně Pertinakovy slabosti, a rychle pochopil, že jak Iulianus, tak Niger nebo Albinus jsou nepřátelé, v Plautianově případě byl ovšem slepý. Pro Severa byl velitel praetoria stále onen přítel z dětství, jemuž mohl plně důvěřovat, a manželčina podezření ohledně *praefecta* praetoria si vykládal jako ženskou žárlivost na dobrého manželova přítele.

Plautianus byl zároveň dosti inteligentní. Mlčel, byl poslušný a ve svých plánech zdrženlivý. Severus zatím pořádal okázalé hry. *Praefectus* svou zradu započal se zahájením nového vojenského tažení proti Parthii. Ve válce vznikají větší zmatky a Plautianus věděl, že ve válečné vřavě může nejrůznějšími způsoby lépe zakrýt své postoje. Musel by tu být někdo hodně všímavý, aby si všechno uvědomil.

Tažení už poněkolkáté odsunulo moji vytoženou cestu do Alexandrie. Už jsem měl propustku, abych mohl konzultovat tajné spisy ve velké egyptské knihovně. Ještě nikdy jsem nebyl tak blízko dosažení knih, které napsali Erasistratos a Hérofilos o lidských pitvách a jež byly za mých dob zakázané, ačkoli je tito lékařští učitelé uskutečnili už před stoletími. Čtení těchto knih mohlo změnit mé znalosti takovým způsobem, že by se to dotklo všeho, co dělám, všech mých postupů, všech mých znalostí. Císařská rodina si vyžádala, abych se stal součástí doprovodu, který vyrazí směrem k východu. Hledání tajných knih se tak znovu zdrželo. V minulosti jsem už ale zažil tolik jiných překážek, že jedna navíc nepředstavovala nic zásadního. Na druhé straně, cesta na východ mi slibovala přiblížit se k Egyptu a putovat s císařským dvorem je mnohem bezpečnější než se plavit přes *Mare Internum*, sužované útoky pirátů či Neptunovými rozmary. Cestovat po moři s císařskou flotilou a po souši se Severovým vojskem je mnohem spolehlivější způsob, jak si zajistit, abych na východ dorazil živ a zdráv. Sama Iulia, jež věděla o mém přání jet do starodávné knihovny, mi slíbila, že po skončení parthského tažení požádá manžela, aby navštívili Egypt, protože to bylo její odvěké přání.

Všechno se dalo do pohybu. Boj o moc v Římě i moje hledání Erasistratových a Hérofilových knih. Jako bychom se vraceli na začátek. Druhý začátek, který tentokrát přinese definitivní rozuzlení a přivede nás všechny do království mrtvých. Samozřejmě, vody Stygu člověk může překročit jako bídník i jako hrdina, jako obyčejný smrtelník i jako někdo, komu osud přisoudil stát se bohem.

OKÁŽALÉ HRY

Circus Maximus, Řím

Jaro roku 197 po Kristu

Dvacet let předtím, než byla Iulii diagnostikována smrtelná nemoc

Císař nařídil, aby se všechna představení k oslavě jeho velikého vítězství nad Clodiem Albinem soustředila do Círku Maximu. V prostorném areálu, kde se shromáždilo více než dvě stě padesát tisíc diváků, se tak v jeden den budou konat nejen působivé závody čtyřspřeží, ale také gladiátorské zápasy a *venationes* šelem dovezených z celé zeměkoule. Volbou obrovského Círku Maximu namísto Flaviova amfiteátru zvýšil Severus prestiž událostí a umožnil účast většímu množství lidí z plebsu. Zakázal jen gladiátorské zápasy mezi ženami. Severus nebyl příznivcem zápasů mezi gladiátorkami a zopakoval zákaz, který kdysi vynesl již císař Tiberius. Všeho ostatního se lidu mělo dostat – a ve velkých dávkách.

„*Imperator, imperator, imperator!*“ provolával lid Severovi slávu.

Císař povstal a pokynul lidem ze své lóže.

Hry už probíhaly několik týdnů, ale zdálo se, že lid nemá představení nikdy dost.

„Vášnivě tě milují,“ pronesla Iulia, jakmile se manžel posadil, aby se publikum mohlo soustředit na další zápas.

„Vypadá to tak,“ přitakal Septimius Severus. „A je nám toho zapotřebí. Vždyť víš, že senát je proti mně, přestože teď ve strachu mlčí. Většina jeho členů by byla šťastná, kdyby nás Albinus u Lugduna porazil.“

Iulia tento názor s manželem sdílela.

„Ale s přízní lidu a s podporou vojska je teď naše postavení bezpečné, vid’?“ ujišťovala se.

„Bezpochyby. Základem je vojsko. Proto jsem také legionářům zvýšil mzdy a naverbovaným vojákům povolil manželství, což bylo, jak sama víš, od času prvního augusta zakázané.“

„To bylo z tvé strany velmi chytré,“ potvrdila Iulia přesvědčivě. „Tím, že vojáci budou moci založit rodinu, budou více nakloněni bránit impérium, které teď víc než kdy jindy bude domovem jejich blízkých, domovem jejich žen a dětí.“

„A spokojený lid,“ pokračoval Severus, „umožní, abychom se v Římě vyhnuli hádkám, jichž by mohli využít někteří ctižádostiví senátoři. Ale Řím mi nyní starosti nedělá.“

Iulia pochopila, že nevyslovil-li se její manžel přímo, tak jen proto, že musí jít o vážnou záležitost. Septimius se neznepokojuje banálními věcmi.

„Co ti působí starosti?“ zeptala se císařovna. Všiml si snad Septimius konečně tiché, ale hrozivé Plautianovy ctižádosti? Manželova odpověď jí ovšem ukázala, že nikoli.

„Parthie.“

Iulia si povzdychla, ale následně se ihned začala zajímat o téma, které manžel nastolil. Znepokojuje-li tak velkého vojáka jako Septimius východní hranice, je to také důležité. Problémy nepřicházejí samy o sobě.

„Stalo se něco?“

„Ano. Parthové zaútočili na Nisibis. Se vším, co mají.“

Iulia svraštila čelo a nad informací se hluboce zamyslela. Její manžel přece Nisibis dobyl a zabezpečil po Nigrově porážce sotva před dvěma roky a zanechal tam početnou legionářskou posádku, s kterou se město na severu Mezopotámie stalo hlavní vojenskou baštou Říma na hranici s Parthií.

„Nevyslal jsi nedávno do Nisibisu jako velitele Laeta?“ zeptala se Iulia pozorně. Věděla, že od té doby, kdy se *legatus* opozdil, aby s jízdou zasáhl v závěrečné části bitvy s Albinem u Lugduna, což způsobilo, že Severus v bitvě málem zahynul, byla jakákoli zmínka o Laetovi choulostivá. Zdá se, že manžel na Laetovo zpoždění v této klíčové operaci nezapomněl, navzdory dobrým službám, které mu *legatus* poskytl v bitvě u Issu i v jiných bitvách. S Laetem ovšem velel jezdecktu u Lugduna také Plautianus a Iulia sama sobě položila otázku, zda to nebyl Plautianus, kdo pozdržel rozkaz, aby klíčová jednotka zasáhla, v naději, že už nebude čas Severovi pomoci. Samozřejmě neměla důkazy. Důkazy, to je u Plautiana vždycky problém... Nit jejího přemýšlení ale přerušil císařův hlas.

„Ano, Laetus se stal velitelem sotva před několika dny a už vyslal posly,“ potvrdil císař, vzdychl a odložil pohár s vínem na stůl, který stál vedle jeho pohodlného *triclinia*.

Publikum se dalo do křiku. Jeden gladiátor se skácel k zemi a silně krvácel. Druhý gladiátor, který ho porazil, vzhlížel k císařské lóži a čekal na verdikt římského augusta. Severus povstal a podíval se směrem k sedadlům. Křik byl natolik ohlušující, že nerozuměl, co publikum říká, a tak upřel oči na ruce diváků. Většinou měli sevřené pěsti, bez vztyčeného palce. Dávali tímto znamením najevo, že si přejí, aby vítězný gladiátor zasunul meč do pochvy a poraženého bojovníka nepopravil. Severus se zadíval do arény. Sražený gladiátor byl velmi oblíbený, a jak si Septimius

vzpomněl, dosáhl nejméně dvaceti působivých vítězství. Kromě toho vždycky bojoval s nasazením a čestně, navzdory dnešní rychlé porážce. Severus pozdvihl paži se sevřenou pěstí a držel ji tak dlouho, dokud sudí, kteří stáli u zápasníků, nepřikývli a nenařídili vítězi, aby odhodil meč. Přiznali mu vítězství, ale zraněnému gladiátorovi darovali život.

„*Imperator, imperator, imperator!*“ volal znovu jednohlasně plebs.

Severus si sedl.

Iulia neměla důvod udělení milosti komentovat. Okolnosti jí byly naprosto jasné. Více ji zajímala záležitost s parthským útokem, o němž se manžel zmínil.

„Co přesně Laetus v poselství sděluje?“ vyzvíдалa císařovna.

„Že dokázal odolat a nepřátele odrazit, ale že město je obležené.“

„Znovu,“ poznamenala s odkazem na obklíčení Nisibisu před dvěma roky.

„Je to tak. Znovu,“ opakoval Severus. „A znovu působí problémy Laetus. Jako u Lugduna.“

„Tvoje hodnocení není spravedlivé,“ odvážila se ho opravit Iulia, ale s úsměvem a hlasem tak sladkým, že manžel nemohl její námitku označit za nepřijemnou.

„Proč to říkáš?“ zeptal se.

„Pro Elagabala samého, Septimie. Protože posíláš Laeta do míst na hranicích obklopených nepřáteli nebo barbary. V takové situaci jsou přece problémy běžné. Laetus tě vždycky poslechne, nikdy o místě svého poslání nediskutuje a jde, kam ho pošleš. Brání římské postavení v těch nejobtížnějších situacích. Ano, vidím tvůj pohled. U Lugduna se opozdil, svou chybu ale odpývá v Nisibisu a bojuje jako vždycky. Laetus je jedním z tvých nejdůvěryhodnějších mužů – a mnoho jich není. Všichni se mohou dopustit chyby.“

Severus s vážnou tváří dobře vážil smysl manželčiných slov. Mlčky kývl.

„Nový útok u Nisibisu,“ pokračoval nakonec, „mi každopádně jasně dokazuje, že Parthové dobře nepochopili vzkaz, který jsem jim vyslal, když jsme se zmocnili Osroéné a Adiabéné při *expeditio mesopotamica* před několika lety. Vologaisés, jak se zdá, není ochoten novou situaci v podobě hranice mezi Římem a Parthií za Eufratem přijmout.“

„Co uděláš?“

Severus natáhl paži a Calidius, nejdůvěryhodnější otrok, jenž všude císařskou rodinu doprovázel, rychle naplnil pohár a prozíravě se vzdálil, aby ctil intimitu svého pána v rozhovoru s císařovnou.

Severus se opět dlouze napil.

„Ach, je dobré,“ řekl nejdříve a pak pohlédl na svou manželku. „Měla bys chuť se na čas vrátit do Emesy?“

Iulia se usmála.

„Jinými slovy, napadneš Parthii a už nemáš v úmyslu nechávat mě v zátvůli,“ doplnila.

„Přesně tak. Napadnu Parthii se vším, co mám, se všemi legiemi, které mohu shromáždit, a nezastavím se, dokud nezískám samotné hlavní město Ktésifón. Dám dohromady nejpočetnější vojsko od dob Marka Aurelia a jeho válek proti Markomanům. Vologaisés musí pochopit, že útokem proti mně si vyslouží tak veliký trest, že se z něj on ani jeho synové mnoho dalších let nevzchopí. Takový je plán, a jak správně říkáš, znám tě natolik, abych věděl, že odmítneš zůstat v Římě, takže počítám s tím, že mě ty i naše děti v tomto novém tažení doprovodíte.“

„Výborně...“ přitakala Iulia nadšená z harmonie panující mezi ní a manželem. Zůstává tu však ještě jeden problém, který je třeba vyřešit. Nu dobrá, dva problémy. „A Řím? Přestože se cítíš dost jistý, je třeba být obezřetný.“

„Chceš říct senát, že? A máš na mysli poslední popravy, které jsem nařídil,“ podotkl Severus.

„Ano. Sám jsi řekl, že máme v senátorské kurii mnoho nepřátel. Nesoudím popravy. Bylo třeba ukázat pevnost, ale zášť mnoha *patres conscripti* je zřejmá. Jestliže se vzdálíme z Říma, kdo ví, co některé napadne, zejména ty ambiciózní.“

Iulia neproněsla poznámku jen tak zbůhdarma. Poté, co Severus prostřednictvím Aquilia Felika, jenž nadále zůstává velitelem tajné policie, nyní ovšem v jeho službách, nahlédl do korespondence svého posledního nepřítele Clodia Albina, nechal zatknout šedesát pět senátorů. Třicet pět jich později omilostnil a propustil na svobodu, ale dvacet devět jich nechal popravit, v čele se Sulpicianem, svým nejvýraznějším protivníkem mezi senátory a nejhlasitějším zastáncem odstraněného Albina. Aby potvrdil dynastickou povahu současné císařské rodiny, udělil Severus s Iuliiným přitakáním dodatečně svému synovi Bassianovi Antoninovi titul *imperator destinatus*. Všem tak mělo být zcela jasné, že po Severovi bude Římu vládnout jeho syn. Nebo synové, protože jak Severus, tak Iulia měli v úmyslu v příštích měsících povýšit do postavení císaře a dědice také druhorozeného syna Getu.

„Promyslel jsem to dobře,“ pokračoval Severus a pomalu se obrátil opět směrem k aréně, kde začínal nový gladiátorský zápas. „Nechám celou jednu legii, druhou *Parthica*, utábořenou jižně od Říma u Alby Longy. Tato legie dohlédne, aby byl senát v klidu. Tohle a oněch dvacet devět poprav je zadrží.“

„Jedna legie trvale v Římě?“ zeptala se Iulia poněkud překvapeně, ale zároveň s uspokojením. Když má její manžel klid na přemýšlení, může být očividně dobrý strateg nejen na bitevním poli, nýbrž i na širším poli

boje o kontrolu absolutní moci. „Nikdy to nebývalo zvykem a senátu se to nebude líbit.“

„Ne. Líbit se jim to nebude,“ přitakal Severus poněkud roztržitě, protože jeho pozornost byla upřená víc na boj v aréně. „Senátoři by však měli pomalu pochopit, že se spoléhám na legie, nikoli na ně. Velet bude Alexianus.“

Iulii se rozhodnutí zdálo dobré, přestože ji nové tažení na východ připraví o společnost její sestry. Maesa logicky bude chtít zůstat v Římě s manželem Alexianem. Podstatné je, že sestřin manžel je zcela důvěryhodný muž. A senát opravdu bude v klidu. Zůstává už jen jedna záležitost, která císařovnu znepokojovala. Zdálo se, že manžel se plně soustředí na nový gladiátorský zápas. Usoudila, že je to vhodná chvíle na otázku, aniž vzbudí nějaké podezření.

„A Plautianus? Zůstane také v Římě, nebo půjde s námi?“

Septimius nejprve neodpověděl.

„Tenhle *provocator* je moc dobrý,“ prohlásil s pohledem do arény a ukázal na jednoho ze dvou zápasících gladiátorů. Pak se však v mžiku obrátil k manželce. „Ne, Plautianus půjde s námi na východ, v čele gardy jako správný velitel praetoria.“

„Samozřejmě,“ připustila Iulia.

Severus dál soustředěně pozoroval zápas gladiátorů.

Iulia už nic neřekla. Plautianus, jenž už se nyní honosil titulem *clarissimus vir*, neboť jej manžel jmenoval také senátorem, je doprovodí na východ. Jeho přítomnost se jí protivila. Tajně a jenom sama pro sebe se však nakonec cynicky usmála: nepřítele je lepší mít nablízku, aby ho člověk mohl mít pod kontrolou.

Osobní komnata *praefecta* císařské gardy

Castra praetoria, Řím

Téhož odpoledne

Plautianus odložil císařův vzkaz na stůl. Příkazy jsou jasné. Začíná nové vojenské tažení a Severus s ním počítá pro pochod na východ v čele silné praetoriánské gardy.

Praefectus tiše přikývl. Válka mu umožní podniknout strategické kroky pro získání kontroly nad impériem. Nejprve musí Severa izolovat a potom ho porazit jako kmen uvnitř prožraný červotočem, ač navenek působící jako svěží, zdravý a silný strom.

Vešla otrokyně a za ruku vedla devítiletou dívku.

„Dobrou noc, dcero,“ popřál malé Plautianus. Dívka ho políbila a pak odešla spát do *praefectovy* komnaty, držíc se otrokyně za ruku.

Plautianus si do zlatého poháru nalil víno ze stříbrného džbánu, který stál na stole. Vstal a prošel se po velitelské místnosti císařské gardy, zatímco se probíral svými myšlenkami. Má také mladšího syna Plautia, který šel spát již před chvilkou. Jak pro malého syna, tak pro dceru Plautillu sprádal důležitý plán. Před časem ovdověl, neboť jeho žena Hortensia nedávno zemřela. Nechyběly mu však otrokyně, s nimiž mohl večer uléhat, takže nepotřeboval ani nové manželství. Ne, to opravdu nepotřeboval, protože měl dceru a syna. Měl zajištěno veškeré následnictví. Z Plautilly i ze ženy, s níž ožení Plautia, se může zrodit více jeho krve. Zárodek dynastie. Jeho dynastie.

Následnictví, dynastie, Plautilla, ženy. Myšlenky jej mezi poháry vína nevyhnutelně dovedly k Iulii. Poznal, že Iulia jeho plány vytušila, nebo přinejmenším jejich část. Věděl, že musí císařovnu zničit, neboť je jediná, kdo by mohl účinně překazít průběh jeho plánů. Ale teď ještě ne. Stojí v samém středu mocenských kruhů. Nejdřív musí rozežrat kmen v centru Říma. Znovu ho napadla myšlenka na Severovu izolaci. Jeho nejvěrnějšími jsou Laetus, bratr Geta a samotná Iulia. Musí postupovat krok po kroku. Nejprve se zbavit Laeta, pak se udržet jako jediný velitel praetoria a eliminovat augustova bratra Getu. A pak je tu samozřejmě Iulia. Odstraní-li veškerou tuto podporu, strom Severus padne.

Blíží se nová válka. Při předchozím tažení proti Albinovi byl krok od toho, aby císaře zničil. Toho nedosáhl, ale brzy nastanou nové bitvy, nové boje, dlouhá obléhání, útoky jezdecké a lukostřelců... Před Plautianem se otevřel celý svět příležitostí.

Gaius Fulvius Plautianus si připil a pozdvihl číši do nočního ovzduší, směrem k neviditelnému nočnímu vzduchu, v němž se připravují zrady přinášející ovoce.

„Na Marta, velkého spojence!“

III

*

VPÁD DO PARTHIE

*

Z Říma do Asie

Konec jara roku 197 po Kristu

Severova odpověď na Vologaisovo obléhání Nisibisu dosáhla kolosálních rozměrů. Římský císař zmobilizoval flotilu z Misena, aby převezla legie ze západu impéria na východ. Vyplula z přístavu Brundisia a téměř bez zastávek se plavila až k Egeisu, v kraji při pobřeží Malé Asie. Vzal s sebou i první a třetí legii *Parthica*, k nimž po příplutí přiřadil legie a *vexillationes* jednotek rozmístěných v Kappadokii, v Sýrii Koilé, v Sýrii Foiniké, Palestině i Arábii. Soustředil tak obrovskou masu o síle šedesáti tisíc vojáků, která se valila k východu jako prudký a nezadržitelný příval.

Obležení Nisibisu

„Co budeme dělat, otče?“ zeptal se Artabanos, druhorozený syn *šáhanšáha* Vologaisa V., když zprávy o Severově postupu dorazily až k parthskému vojsku, které obléhalo Nisibis.

„Kolik legionářů že shromáždil?“ vyzvídal parthský král králů z dynastie Arsakovců s pohledem k hradbám města.

„Šedesát, sedmdesát tisíc, možná víc, otče,“ odhadoval Vologaisův prvorozený syn.

„Pro Ahuru Mazdu! Každopádně jde o sílu, které nemůžeme čelit,“ dodal Osroés, třetí potomek parthského vládce.

Vologaisés mlčky zamrkal. Nečekaná Septimiova odpověď na obléhání města, jež se s výjimkou posledních let nacházelo pod vládou Parthů, ho překvapila. A jak poznamenal jeho nejmladší syn, neshromáždili tak velké vojsko, aby mohlo vzdorovat početným jednotkám římského císaře.

„Stáhneme se,“ pronesl nakonec *šáhanšáh*.

Dva ze synů – Vologaisés a Osroés – přikývli, ale Artabanos, jak bylo obvyklé, viděl věci jinak a otcí se postavil.

„Pokud se stáhneme, římský císař si to vysvětlí jako známku naší slabosti a nespokojí se s tím, že znovu získá kontrolu nad Nisibisem.“

Vologaisés V. Artabanovu poznámku ignoroval a obrátil se ke svému nejbližšímu *spahbodovi*, veliteli.

„Zorganizuj ústup až ke Ktésifóntu.“

Meliténé, východní Kappadokie

Léto roku 197 po Kristu

„Proč tu stavíme?“ ptal se devítiletý Antoninus svého otce. „Proč nepokračujeme kupředu, když říkáš, že se Parthové stahují z Nisibisu?“

Severus byl rád, že jeho prvorozený syn klade otázky ohledně vojenské strategie. Iulia a Geta byli také přítomni. Všichni společně snídali mléko, sýr a kaši. Nic příliš okázalého, v souladu s vojenským životem legií.

„Zastavili jsme se tu, synu, protože tvůj otec pomýšlí na cosi velkého,“ odpověděl Severus.

Iulia se usmála. Těšilo ji slyšet z manželových úst taková slova, ač zároveň věděla, že nic z toho, co si její manžel dokázal představit, nemůže být tak velké její plány pro budoucnost právě založené císařské dynastie. Přesto byla zvědavá a chtěla vědět, co chystá její manžel, který byl v otázkách vojenské logistiky velmi schopný. O tom není pochyb.

„Podívej, synu,“ pokračoval císař a ukázal směrem k mase hustého lesa, který se táhl severně od ležení, za nedalekým městem Meliténé. „Co vidíš?“

„Les,“ odpověděl Antoninus a nechápal, jak důležité by to mohlo být uprostřed války.

Severus zakroutil hlavou.

„Ne, synu, je tam ještě něco jiného než les...“

Než však císař mohl pokračovat, nečekaně se do debaty vložil Geta, o rok mladší než Antoninus, ale na svůj věk velmi čiperný.

„Já vidím dřevo, otče. Dřevo na výrobu věcí.“

Severus se otočil k malému synovu.

„Velmi dobře, chlapče. Skutečně, je tam mnoho dřeva.“

A láskyplně pohládl chlapce po hlavě. Antoninus nesl takové vřelé a pochvalné gesto vůči mladšímu bratrovi nelibě. Vždyť je prvorozený, první v následnické linii, a tím pádem by měl být vždycky otcovým oblíbencem on. Ne, to vřelé otcovo gesto vůči bratrovi ho netěšilo, ale mlčel.

„Co zamýšlíš udělat se vším tím dřevem?“ zeptala se Iulia.

Severus ukázal k řece, která obtékala Meliténé.

„Vidíte tu řeku?“ otázal se císař.

Všichni přisvědčili.

„Je to přítok Eufratu. Eufrat protéká celou Mezopotámií, což je území, které budeme dobývat, od severu k jihu. O co se přibližně před sto lety opíral božský Traianus, když při útoku na Parthy postupoval k jihu?“

Ani jeden z chlapců neuměl odpovědět.

„O loďstvo,“ pronesla Iulia.

Severus na manželku obdivně pohlédl.

„Vždycky zapomenu, že jsi největší znalkyní římských dějin,“ ocenil císař její znalosti a znovu se otočil k lesu. „Ano, využijeme toho, že se Parthové stáhli, a postavíme velkou flotilu, která nám bude v průběhu tažení sloužit k dopravě vojenského materiálu a potravin pro jednotky. Budeme mít tu nejlepší zásobovací cestu. Vologaisés očekává, že proniknout do Mezopotámie pro mě bude náročné, ale s flotilou v našich službách na vzdálenosti už tolik záležíet nebude...“

Císař umlkl, protože viděl, že se blíží Plautianus.

Iulia sledovala manželův pohled a také spatřila *praefecta* císařské gardy. Vykračoval si pevným krokem, měl dlouhé vousy, vojenský šat bez poskvrnky, vyleštěný pancíř, byl ozbrojen, oči vyzývavé. Císařovna podle jeho pohledu pochopila, že nese dobré zprávy. Už dávno si všimla, že nese-li špatné zprávy, vždycky má s sebou nějakého důstojníka. Velitel praetoria hrál chytrou hru tak, aby si ho Severus spojoval jen s příznivými záležitostmi. Císařovna byla přesvědčená, že je to jen další Plautianův pancíř. Neviditelný, ale mnohem nebezpečnější než ten zářivý, který měl na své hrudi, jež se dmula ctižádostí a žádostivostí. Plautianus tu byl zase, jako vždycky..., ale císařovna skryla svůj vlastní podezřívavý pohled za rychlé zamrknání a předstírala, že ji obtěžuje slunce.

„Přišla družina z Edessy,“ oznámil nakonec *praefectus* gardy. „Vyslanci krále Agbara.“

„Ach, přinášíš dobré zprávy, *vir clarissime*. To je skvělé,“ přikývl Severus. „Hned je příjmu v praetoriu, jakmile dosnídám. Ať je o ně řádně postaráno. Přinesli všechno, co bylo přislíbeno?“

„Chybí pluk lukostřelců, ale říkají, že v Edesse nám ho přidělí. Ti muži jsou odhodlaní plnit rozkazy římského císaře.“

„Dobrá, dobrá. Pro Iova samého, ať je o posly dobře postaráno.“

Plautianus se obrátil a bez pozdravu odešel. Nepozdravil ani císařovnu, ani děti, odešel prudce, jako by chtěl vzbudit dojem, že odchází rychle proto, aby se císařovy pokyny ihned začaly plnit.

Iulia se nijak neohradila. Že ji *praefectus* gardy ignoroval, přešla. Znepokojovala ji jiná věc.

„Je tak těžké, aby se k tobě obracel jako k augustovi?“ zeptala se císařovna. „Ty ses na něj obrátil oslovením *vir clarissime*, jež mu přísluší, když se nedávno stal senátorem.“

Severus povzdychl. Nechtěl se nechat zatáhnout do věčných sporů mezi Plautianem a svou manželkou.

„Byli jsme tu celá rodina pohromadě...“ vysvětlil císař úsečně a hned změnil téma. „Agbar mi před několika dny v dopise slíbil poslat rukojmí z Edessy, někoho z vlastní královské rodiny na důkaz, že má ve mě důvěru, a na důkaz podřízenosti Římu. Také slíbil poslat dary a šperky, a hlavně, a to mě zajímá nejvíc, jednotky. Celý pluk slavných lukostřelců z Edessy. Budou se nám hodit, abychom mohli vzdorovat četným lukostřelcům, které mají Parthové.“

„Jeho podřízenost je navíc dobrým příkladem pro další království v této oblasti,“ dodala Iulia a nechala Plautianovu drzost stranou, aby se nemusela s manželem pouštět do hádky.

„Ano,“ přitakal císař. „Arménie slíbila cosi podobného. Moje šlechtetnost k těm, kdo projeví věrnost Římu, bude velická, ale k těm, kdo nadále zůstanou na straně Parthů, budu nemilosrdný a nelítostný.“ Pohlédl na syny. „To je to jediné, čemu rozumí všude, děti, a zde na východě obzvláště.“

Iulia se poněkud znechuceně usmála. Jako Syřanka nesouhlasila s manžellovým komentářem, který dával na srozuměnou, že na východě se zrazuje víc než západě, v obklopení četných stráží praetoriánské gardy a v přítomnosti dětí se nehodilo, aby manželovi odpovírala.

Z Meliténé do Nisibisu

Léto roku 197 po Kristu

Severovy legie postupovaly podél Eufratu. Prošly Barsaliem a pokračovaly až do Samsatu. Poté bylo nutné opustit tok řeky a vydat se směrem do Edessy, kde král Agbar skutečně přijal římského císaře jako přítele, kterého hostil div ne jako osvoboditele. Císařské kohorty se mohly ve velkém městě Osroéné zásobit vodou, potravinami a veškerým vojenským materiálem. K tomu je třeba připočíst významný oddíl lukostřelců, které král dal do služeb *Imperatora Caesara Augusta*. Výměnou Severus slíbil, že bude ctít autonomii jeho království, a dokud bude mít Řím tuto část světa pod kontrolou, zůstane zde Agbar králem.

Všichni by byli rádi pobyt v přátelské Edesse prodloužili, ale z Nisibisu přicházely znepokojující zprávy. Navzdory tomu, že se početné jednotky Vologaisa V. stáhly, obléhání nadále pokračovalo jako trvalá výhrůžka autoritě Říma na tomto území. Některé válečníky nechal parthský král králů na místě a jejich počet nebylo možné přesně určit. Měli útočit na Nisibis, jako by chtěl *šáhanšáh* vyslat vzkaz, že stažení hlavní části jeho jednotek byl pouze taktický manévr.

Septimius Severus za žádnou cenu nechtěl, aby velké římské město v Adiabéné padlo do rukou nepřítele, takže nařídil dál pokračovat až do Rhesiny a odtud přímo k Nisibisu a spěšně přejít přes poušť.

Tentokrát nedošlo k písečné bouři jako před dvěma lety, když Severus spěchal osvobodit římskou posádku. Příchod mocného římského vojska k obléhané pevnosti tak usnadnilo dobré počasí. Město bylo osvobozeno a zabezpečeno prakticky bez odporu, protože Parthové, kteří ještě nadále obléhali hradby, se co nejrychleji stáhli na jih.

„Co podnikneme teď, auguste?“ zeptal se Laetus, který se začlenil do *consilia augusti*, jakmile se Nisibis ocitl opět pod plnou kontrolou římských legií.

„Teď, Laete, zaútočíme my,“ odpověděl císař z výše hradeb, které město chránily. Díval se jižně k obzoru, směrem k Dolní Mezopotámii, k srdci parthského císařství. „Jsem už unaven tím, že nás neustále překvapují a stále dokola provokují naše římské posádky v Osroéné a Adiabéné. Vologaisés V. nechce uznat, že se římská hranice posunula, ale pro Iova samého, tentokrát mu ušetříme takové ponaučení, že na to nikdy nezapomene. Bude litovat, že kdy na Nisibis zaútočil.“

„Jistě, auguste,“ přitakal Laetus radostně. „Doufám, že trestné tažení na jih Mezopotámie jednotky přijmou v dobrém. Obléhání bylo bolestné a ponižující. Kudy půjdeme?“

„Půjdeme až na jih a zastavíme se v Arabaně, abychom se zásobili. Pak budeme pokračovat a nezastavíme se, dokud nedosáhneme Circesia.“

Laetus se nechtěl císařovým plánům protivit, ale jako zkušený voják viděl v logistickém návrhu problémy. *Legatus* se rozhlédl kolem sebe, a když si ověřil, že jsou na hradbách sami a praetoriáni císařské ochranky stojí v opatrné vzdálenosti, aby ctili soukromí císařských rozhovorů, odvážil se vyslovit své pochybnosti.

„Auguste, ani Arabana ani Circesium nejsou dostatečně významné osady, abychom mohli zásobit tak obrovské vojsko, jaké císař pro tažení soustředil. Potřebné prostředky pro naše legie nám může poskytnout pouze východnější Arbela...“

„Proto musíme překročit Tigris,“ utnul ho císař.

Laetus se zamyslel, ale nakonec pronesl:

„Traianus Tigris překročil.“

„A v té bitvě přišel téměř o život i o vojsko,“ dodal Severus. „Myslíš, že Vologaisés na tohle také nepomyslel? Ne, ne, nebudeme napodobovat Traianovy plány. Moje cíle jsou ostatně jiné. Nehledám způsob, jak udržet nadvládu nad Dolní Mezopotámií. To se v minulosti ukázalo být dlouhodobě nedosažitelné. Mám v plánu zničit jih Mezopotámie, do krajnosti ho oslabit, abychom si pod naší nadvládou udrželi bohatou severní Mezopotámii. Proto nemáme zapotřebí překračovat Tigris a celé

tažení vystavovat nebezpečí v jedné složité bitvě s pochybným rozuzlením. Půjďme do Circesia a o zásobování jednotek si nedělej starosti. Máš sice pravdu, jenže nevíš, že v Circesiu mám pro tebe přichystané překvapení. V některých věcech Traiana napodobíme.“

A císař se usmál.

Laetus už nic neříkal. Bylo zřejmé, že augustus si vychutnává okamžik, kdy nechal tajemství viset ve vzduchu.

Od Nisibisu k jihu Mezopotámie

Podzim roku 197 po Kristu

V Circesiu Laetus pochopil císařovu jistotu. Při příjezdu k městu s říčním přístavem na Eufratu s překvapením spatřil desítky svící rozmístěných po celém pobřeží. Šlo o císařskou flotilu, kterou Severus nařídil vystavět v Meliténé ze dřeva lesů Kappadokie, aby měl potřebnou oporu a jakousi trvalou zásobovací podporu pro legie postupující k jihu. Circesium nemělo dost zásob, aby mohlo tisíce legionářů přicházejících z Nisibisu vybavit, ale na lodích se nacházelo obilí, zbraně, a dokonce nezbytný dobytek zajišťující, že císařské vojsko mohlo pokračovat směrem na jih dokonale vybavené.

Jednotky se z Circesia vydaly podél řeky, stále následované flotilou, až dorazily do Dura Európos, které se vydalo do Severových rukou téměř bez odporu, přestože šlo o velmi mocnou pevnost. Tím dali císaři a jeho věrným důstojníkům najevo, že Parthové podle všeho nejsou na válku, kterou vyvolali útokem na Nisibis, vůbec připraveni. To Severa povzbudilo. Nařídil, aby se svižným tempem pokračovalo vpřed, dokud nedosáhnou samotného Babylónu.

Římský augustus se v doprovodu manželky Iulie a svých synů Antonina a Gety ocitl u samého prahu babylónské Ištařiny brány, aby tak předčil velký hrdinský čin samotného Traiana, velkého císaře hispánského původu. Severus zamýšlel v Babylóně hledat příbytek, v němž se kdysi ubytoval Alexandr Veliký a kde nakonec také zemřel. Dějiny se opakovaly. Severus, stejně jako před ním Traianus i Alexandr Veliký, uslyšel varování babylónských kněží, kteří mu při vstupu do velké Ištařiny brány hrozili a svolávali na něj a celý jeho rod strašlivé kletby, vejde-li do posvátného města.

Velmi pověřivý Severus byl na jedné straně sžírán touhou vidět místo, kde zemřel velký Makedonec, a na druhé obavami z kleteb s neznámými důsledky.

„Myslíš, že bychom se měli vzdálit, aniž vejdemo do města?“ zeptal se manželky, když stáli před Ištařinou bránou.

Iulia se rozvážně zamyslela a nakonec zakroutila hlavou.

„Císař nemůže projevit strach. Neudělal to Alexandr Veliký ani Traianus, takže ani ty se nesmíš nechat babylónskými kněžími zastrašit.“

„Samozřejmě...“ připustil císař, ale tiše, neboť se nemohl vyhnout tomu, aby s manželkou nesdílel své pochybnosti. „Však vím. Traianus byl krátce potom, co vešel do Babylónu, svědkem povstání všech židů v císařství. Císař Lucius Verus, který také vstoupil do Babylónu, krátce nato zemřel na mor. A Alexandr Veliký z toho města živ ani nevyvázl.“

Iulia přesvědčivě opáčila:

„Židé povstali mnohokrát. Za božského Lucia Vera a Marka Aurelia mor ukončil život tisíců Římanů. Nemyslím si, že by jejich smrt měla nějakou souvislost s babylónskými kletbami.“

„A co smrt samotného Alexandra Velikého, jenž byl i ve zralém věku silný?“ trval na svém Severus.

„Také se říká, že byl otráven některým ze ctižádostivých důstojníků nebo jednoduše zemřel na horečky, z nichž se nevzpamatoval,“ pokračovala Iulia důrazně. „Ne, ne, nesmíš propadnout pochybnostem kvůli těmto neblahým událostem v minulosti. Žádná kletba nás nikdy nezastaví.“

Iulia vzala manžela za ruku, a tak spojení prošli pod zářícími okrovými a modrými dlaždičkami Ištařiny brány, sledování desítkami tisíc legionářů.

Malý Geta, který se svým starším bratrem Antoninem následoval stopy svého otce, se na císaře obrátil.

„Tak přece jen uvidíme hrob Alexandra Velikého?“

„Tady Alexandr pohřbený není,“ vyjel na něj pohrdavě Antoninus. „Že tu není, otče?“

„Ne, je v Alexandrii,“ potvrdil Severus. „Teď ale není vhodná chvíle, abych vám ten příběh vysvětloval.“

Severus se cítil nejistě a podivně, protože obyvatelé Babylónu si ho mlčky prohlíželi a bezmocně se dívali, jak další římský, v pořadí už třetí císař vtrhl do jejich města, aniž tomu mohli zabránit. Iulia mu sice jako i jindy dodala odvalu tím, že ho vzala za ruku, neměl však chuť vyprávět příběh o Alexandrovi Velikém a jeho pohřbení v Alexandrii. Příběh musí počkat.

Ať už to bylo proneseným prokletím, nebo touhou dojít do Ktésifóntu, do srdce parthského impéria, Severus ve městě nepřenocoval. Sotva po několika hodinách, kdy vešel do Babylónu, nařídil další pochod k jihu.

Císař byl přesvědčen, že nebudou-li v onom mytickém městě nocovat, bude dopad kleteb tamních božstev menší. Avšak stejně jako Alexandr Veliký, Traianus a Lucius Verus překročili i oni Ištařinu bránu jako vetřelci a uvnitř babylónských chrámů se duch starých božstev zmítal touhou po pomstě. Nevadilo jim si počkat. Nejbolestnější pomsta je ta, která

se plánuje pomalu a čas v Babylónu plyne s leností historických staletí lapených mezi tisíciletými fontánami a zahradami. Božstva však tenkrát nevěděla, že v tomto případě ani nebudou muset zasahovat. Práci za ně vykonají božstva římská, alespoň některá z nich.

Římské vojsko se vydalo na cestu.

Polní stan císařské rodiny

Po skončení vlekoucího se několikadenního pochodu podél Eufratu Iulia manželovi nastínila, co ji znepokojuje. Myslela na to po celou dobu večere, ale chtěla vyčkat, až důstojníci od Plautiana a Laeta i zbytek legátů opustí stan, aby se Septimia v soukromí zeptala přímo:

„Nezamýšlíš anektovat celý jih Mezopotámie, že ne?“

„Jako jsem to udělal s Osroéné a Adiabéné? Ne, to neudělám. Laetus a mí důstojníci to vědí, ale jak jsi to uhodla ty?“

„Dobře,“ okomentovala záležitost Iulia a vzala si víc suchého ovoce ze stolu umístěného v polním stanu, který mnohokrát posloužil za jídelnu císařské rodiny. „Vidím přece, že v týlu necháváš jen pár jednotek a nařídil jsi vydrancovat mnoho území, kudy jsme prošli. To se podobá víc pouhému pomstychtivému tažení než dobývání.“

„Přesně o to jde. Dolní Mezopotámie je příliš složitá a rozlehlá, než abychom ji dobyli,“ vysvětlil Severus. „Mnoho měst, mnoho osad naší vládu stále odmítá. Navíc mám zprávy o dalších problémech v jiných částech impéria.“

„Kde?“ naléhala císařovna.

„V Británii, například. Africké kmeny také dotírají na některé posádky jižně od Leptis Magny.“

Iulia už nic neřekla, ale manžel zaznamenal, že ujištění o tom, že nemá v úmyslu obsadit území, kudy pomalu s vojskem postupují, nepovažuje za dobrou zprávu. Alespoň to tak vypadalo.

„Nástin plánu se ti zdá špatný?“ vyzvídal císař.

„Ne. Vůbec ne. Jak ses o věcech vyjádřil, všechno dává smysl,“ ujistila ho Iulia. „Jestliže existují problémy v jiných částech impéria, musejí být vyřešeny dříve, než se dohodneme na trvalé kontrole těchto území na východě.“

Septimius Severus vyslechl manželčinu odpověď, pohlédl na svou číši vína a tiše o odpovědi přemýšlel: Iulia připouští současné trestné tažení proti Parthii, ale kupodivu ji očividně napadá nějaké řešení, jak obsadit celou Parthii a dostat ji pod nadvládu Říma v příhodnější chvíli. Smočil rty v Bacchově nápoji. On sám nenacházel žádný způsob, jak včlenit Parthii do své říše natrvalo, jak spojit západ a východ v jediné impérium.

Je pravda, že to byl velký sen Alexandra Velikého a možná i Traianův, ale ani velký Makedonec ani božský hispánský augustus nebyli schopni proměnit podobný hrdinský čin v trvalou skutečnost. V Alexandrově případě se impérium po jeho smrti rozpadlo na kousky, a Hadrianus, který s Traianem sdílel jeho vizi, se z východu stáhl ihned poté, co dostal východní území pod kontrolu Říma. Svůj postoj zdůvodňoval tím, že tak rozsáhlé území není možné udržet propojené.

Náhle se Severus přistihl, že se usmívá, snad pod vlivem vypitého vína. Dokonce se mírně rozesmál.

„Čemu se směješ?“ zeptala se Iulia zvědavě a zároveň pobaveně nad nečekanou manželovou reakcí na pronesená slova.

„Neznáš žádné hranice,“ odpověděl císař a v jeho odpovědi ještě dozníval smích. „Nejprve jsme museli přežít Commoda a Pertinaka, potom jsme museli napadnout Iuliana a Nigra a nakonec i Albina. Teď máme pod kontrolou celé impérium a kromě toho jsme založili dynastii, která se zhmotní s našimi syny jako dědici Říma. A ty dychtíš po dalším. Teď chceš mít ještě větší impérium, které by zahrnovalo i celý východ. Impérium, které by bylo větší než impérium Alexandra Velikého nebo Traianovo. Nezastavíš se, chci říct, nezastavíme se, dokud nebudeme mít pod svou vládou celý svět?“

„Ano, impéria buď vzkvétají, nebo upadají,“ odpověděla Iulia. „Za mě Řím neupadne. K tomu dojde jen přes mou mrtvolu.“

Císařovna mluvila s velkou sebejistotou, jako by to, co vysvětlila, byla všeobecná a všemi přijímaná pravda.

Severus se zamračil a vzdychl, než znovu promluvil.

„Ale zdá se ti správné trestné tažení do Parthie, útok na Nisibis a řešení problémů v dalších částech impéria předtím, než budeme obsazovat další území?“

„V této chvíli ano,“ připustila Iulia. Pozdvihla číši a pohlédla na manžela, jenž ji napodobil. Oba se napili a dívali se jeden na druhého spikleckým pohledem. Pak odložili prázdné číše na stůl, Iulia vstala a beze slova odešla do svého polního stanu. Věděla, že její manžel po ní touží a za chvíli se za ní vydá.

Iulia vešla do svých polních komnat a začala se sama svlékat, když ucítila mocné ruce římského císaře, které ji ze zadu objaly.

Aniž vyklouzla z objetí, jímž ji k sobě tiskl, otočila se k němu čelem.

„Nemůžeš počkat, až se svléknu?“ zeptala se, ale bez pohoršení nebo zloby. Spíš pobaveně a podnícena touhou, kterou její syrské tělo bylo schopno v manželovi probudit.

„Ne, nemohu čekat,“ opáčil Septimius Severus.

Císař pevně, ale tak, aby své manželce neublížil, odvedl Iulii za ruku do manželského lože.

PARTHICUS MAXIMUS

Ktésifón

Zima roku 197 po Kristu

„Už jsou pomalu u Babylónu a brzy přijdou sem,“ prohlásil Artabanus, jako by mu dělalo dobře být poslem špatných zpráv. Ostatně, byl to on, kdo se vyslovil proti opětnému napadení Nisibisu v situaci, kdy ve skutečnosti nejsou připraveni čelit Římu.

Vologaisés V. pohlédl na svého druhorozeného syna se zjevným zlostným výrazem.

„Stáhneme se,“ pronesl král králů stroze.

Zbylí *šáhanšáhovi* potomci mlčeli. Ústup se jim nezdál moc slavný, ale považovali ho za jediné řešení, jak si zachránit život. Římské vojsko bylo obrovské a v danou chvíli se mu postavit nemohli.

Artabanos však opět oponoval.

„To nemůžeme udělat, otče,“ vyštěkl. Těžko ovládal zlost. „To je příliš velká zbabělost a nepřinese nám nic dobrého. Lidé se na nás budou špatně dívat.“

„Takhle se to dělá vždycky, když nelze nepřítele zastavit!“ zakřičel Vologaisés V. Vstal z trůnu rudý zlostí nad neustálou synovou kritikou. „Ústup nám umožní, abychom se na západě přezbrojili. Tak to činili naši předkové. Vrátime se a vyženeme Římany z celého našeho území!“

Artabanos se zhluboka nadechl.

Otec opět usedl na trůn.

„*Šáhanšáhu*,“ oslovil Artabanos otce náležitým titulem na znamení úcty, ale přitom setrval v opozici, „to mohlo fungovat v minulosti, protože se tehdy vládci Parthie nepotýkali s tak mocnou vnitřní opozicí. Ardašír a všichni, kdo ho podporují, ti, které lid zná jako Sásánovce, se dnes na východě bouří. Neuznávají naši moc a jejich opovážlivost zůstává z naší strany bez odezvy. Když lidé navíc uvidí, že jsme hlavní město Ktésifón nechali bez obrany a vystavené římskému plnění a násilí, uvěří slibům jiné vlády, která bude lépe chránit jejich hranice. To už jim Ardašír slibuje celé měsíce a lidé v něm vidí lepší volbu, než je naše dynastie.“

„Sásánovci jsou kastou kněží pocházejících z bídného lidu, jehož jméno ani nestojí za to, aby bylo vysloveno,“ oponoval Vologaisés V. „Je pravda, že drancování, jemuž Římané podrobí Ktésifón a jeho okolí, bude kruté, ale na druhé straně vyvolá velkou nenávist. Jakmile se vrátíme s celým naším přeskupeným vojskem a s odhodláním vést tažení za úplným zničením Severových legií, všichni se jim budou chtít pomstít.“

„S povstáním Sásánovců na východě ztratíme čas a k takovému podniku nebudeme mít k dispozici všechny potřebné jednotky, otče,“ trval na svém Artabanos.

„Tak dost, pro Ahuru Mazdu, dost!“ zaskučel Vologaisés V. a znovu vstal z trůnu. „Stáhneme se! Jestli chceš zůstat a bojovat proti Severovi, tak bojuj. Ne-li, mlč a neopovažuj se znovu otevřít ústa, nebo tě budu soudit za zradu!“

Artabanos polkl.

V nastalém tichu pronikl okny do audienční síně zpěv ptáků ze zahrady, která obklopovala královský palác, a v temných myšlenkách všech členů královské rodiny Arsakovců zapůsobil jako kontrapunkt podivnou veselostí, zcela netečnou k okolnostem porážky, kterou před sebou všichni viděli.

Artabanos se otci poklonil a Vologaisés V. usedl na trůn

„Ať všechno připraví. Za svítání odcházíme,“ rozkázal *šáhanšáh*.

Polní praetorium, Ktésifón Polovina ledna roku 198 po Kristu

Severus pozoroval oheň, který stoupal nad hradbami Ktésifóntu. Všechno bylo jednodušší, než se čekalo. Útěk Vologaisa V., jenž odvedl z hlavního města parthské vojsko, zanechal nejprve Seleukii a pak Ktésifón napospas legiím. Římskou flotilu ani nebylo třeba přemísťovat od Eufratu k Tigridu, omývajícimu hradby hlavního parthského města, jak to v minulosti učinil Traianus. Hispánský císař tehdy svým legionářům nařídil, aby lodě ručně vyzdvihli z řeky a pomocí lan a kmenů jednu po druhé odtáhli a použili při útoku na Ktésifón. Útěk Vologaisa V. všechno usnadnil a snaha překonat takový vojenský hrdinský čin už byla zbytečná.

Traianus.

Septimius Severus si povzdychl. Přišel, aby se zmocnil Ktésifóntu, jako to učinil hispánský *optimus princeps*, ale na rozdíl od něj zamýšlel území trvale ovládnout. Věděl, že takové rozhodnutí jej staví níž než Traiana, a to jej poněkud zneklidňovalo. Všichni císaři ulpio-aelio-antoninovské dynastie se nějakým způsobem srovnávali s Traianem, až už to byl Marcus Aurelius, nebo Lucius Verus, či samotný Antoninus. Severus se však cítil božskému Hispánci být tak vzdálen...

Do praetoria vešla Iulia. Měla své vlastní starosti. Požár Ktésifóntu vyvolá v Parthii velký hněv a zášť, což komplikuje její budoucí plány, jež dosud nemůže plně sdílet se svým manželem. Směřují ke spojení východu a západu, jak už manžel vytušil. Dva obrovské rozdílné světy v jednom jediném. Probudí-li se však nyní nenávist jednoho ke druhému...

„Snad nebylo nutné město úplně zničit, nemyslíš?“ otázala se jemným tónem a zkoumala terén. Severovo zamračené čelo ji upozornilo, že ne všechno pokračuje dobře, navzdory tomu, že bylo dosaženo plného vítězství.

„Je pravda, že legionáři dovedli tažení k dobrému konci. Přestože boje byly oproti očekávání méně úporné, pochodovali velmi dlouho, a aby došli až sem, vynaložili velké úsilí. Je správné, abych je odměnil drancováním nepřátelských měst podle jejich libosti. Nebo si snad nemyslíš, že naší prioritou je spokojené vojsko?“

Manželova poznámka nedala Iulii prostor, aby mu oponovala. Přizpůsobila se. Než uvede v chod svůj konečný plán, velký sen, bude muset několik let počkat. Nejprve se musí vyřešit problémy v Británii a Africe, bude potřeba upevnit železnou kontrolu nad Římem a senátem a... dotáhnout do konce další otázky, na které její manžel ještě ani nemyslí. Je možné, že s léty se nenávist, která se teď v kraji rodí kvůli Severově krutosti, rozptýlí. Musí tomu věřit.

Císařovna změnila téma hovoru.

„Něco tě ale znepokojuje a nemůže to být nic, co by souviselo s Vologaisem V., protože ten ještě stále cválá až na východní okraj svého zničeného impéria.“

Císař přisvědčil.

„Ano.“

Nic víc ale nedodal.

Iulia se k němu zezadu přiblížila a položila ruce na manželova ramena, jak to měl rád. Severus seděl za stolem poněkud shrbeně, jakoby sklíčeně.

„Vím,“ pronesl císař, zatímco jej pomalu masírovala, „lituješ, že neusiluju o kontrolu nad těmito územími. Vím, že se na mě díváš, jako bych byl horší než Traianus. A vím, že tohle si myslí i mnozí další. Od legionářů až po senátory. Mám v úmyslu převzít titul *Parthicus Maximus*, ale senát, jakkoli se neodvází mi ho upřít, na mě bude pohlížet s pohrdáním, jako bych si titul ve skutečnosti nezasloužil. Avšak rozhodnutí neusilovat o obsazení Dolní Mezopotámie je správné. O tom jsem přesvědčen. Alespoň s těmi problémy, které máme v dalších částech impéria. Nemohu se starat o tolik front najednou. Moji pozornost si žádá Británie a Afrika. Senátoři si však za našimi zády tiše stěžují a stavějí se proti tomu, abych přijal tentýž titul jako Traianus, jenž tato území obsadil.“

Iulia velmi dobře rozuměla tomu, o čem manžel mluví. Jeho důvody s ním sdílela. Sklonila se a zašeptala mu do ucha:

„Získej tedy to, co se Traianovi získat nepodařilo. Je tu cosi, čeho můžeš dosáhnout, můžeš zvítězit tam, kde Traianus neuspěl.“

„Ale Traianus nebyl nikdy poražen...“ opáčil Severus, ale manželka ho přerušila a znovu zašeptala.

„Jsi si jist, že nikdy neutrpěl porážku?“

Pak ho políbila a vyšla z praetoria.

Věděl, že polibek je pozváním, aby ji následoval do stanu a ulehli spolu. Měl v úmyslu to udělat, neboť k němu byla v posledních týdnech velmi něžná a to bylo velmi příjemné, než aby toho nevyužil. Mohl ji mít vždycky, ale že tomu byla sama nakloněná, činilo z intimity tělesného spojení a vyvrcholení cosi zcela odlišného od jakéhokoli jiného sexuálního vztahu, jež ve svém životě prožil. Dal si však chvíli načas, aby se zamyslel nad slovy, která mu zašpítala do ucha.

Císař nakonec pomalu vstal a vydal se k východu ze stanu.

Náhle se prudce zastavil.

Právě mu všechno došlo.

Iuliiny náznaky byly jako vždycky pravdivé...

Ano, jednu porážku Traianus utrpěl.

Před hradbami Ktésifóntu

Dne 28. ledna roku 198 po Kristu

Hlavní město Parthie stále hořelo. Severus měl dojem, že k oslavě absolutního vítězství nad Parthy neexistuje lepší pozadí než krajina plná dýmu a ohně.

Legie vítězně pochodovaly před dřevěnou lóží, kterou vztyčili pro císaře a jeho rodinu oproti hořícímu městu. Císař se prohlásil za *Parthika Maxima* v naději, že to senát potvrdí. Svého prvorozeného syna Bassiana Antonina povýšil do hodnosti augusta v postavení spolucísaře. Bylo mu sice teprve devět let, ale Severus v tom neviděl žádnou překážku. On velel a nejlepší bude, když si senát od nynějška začne zvykat přijímat věci tak, jak jsou. Nechal už popravit dvacet devět *patres conscripti*. Domníval se, že dalších čistek nebude zapotřebí. Budou-li však nutné, jeho pevná ruka se ani nezachvěje, až bude podepisovat další příkazy k popravám. Jmenovací akt toho dne završil tím, že svého mladšího syna Getu oficiálně povýšil do hodnosti caesara, a tím ho označil za dědice. Dynastie, o níž on i Iulia bojovali, byla pevně nastolená.

„Dnešní datum jsi pro všechna ta jmenování nevybral náhodně, vid', manželí můj?“ ozvala se Iulia.

„Ne, pro Iova samého!“ odpověděl Severus, na okamžik se otočil ke své ženě a usmál se. „Nebo jsem měl říci ‚pro Traiana‘?“

Oplatila mu úsměv. Tentýž den před sto lety, přesně 29. ledna roku 98 po Kristu, se Traianus dostal k moci. Přesně, jak předdeslala Iulia, senátoři ve zvoleném datu vskutku poznají, že nebylo vybráno náhodně.

„Už z toho srovnání nemáš strach?“ vyzvíдалa Iulia a stále se usmívala. Nyní však přitom pozorovala kohorty legionářů pochodující před císařskou rodinou.

„Ne, ne. V příštích týdnech dosáhnu toho, čeho Traianus nikdy nedosáhl.“

Nic neodvětila a dále obdivovala působivou vojenskou přehlídku. Nebylo třeba, aby jí manžel vysvětloval, že napadne Hatru, nedobytnou pevnost, kterou si Traianus nikdy nedokázal podrobit. Cílem jejího manžela je právě tohle a nic jiného. Náhle však Iulii přepadl divný pocit, nerozpoznatelná obava, neklid, jehož příčinu neznala, který ji ale donutil, aby své znepokojení vyjádřila nahlas.

„A nebojíš se, že Hatra odolá, jako odolala Traianovi?“

Severus tuto možnost odmítl a zdravil pravou vztyčenou paží novou legii, která před nimi začala pochodovat.

„Ne!“ Císař svoji ráznost podložil neochvějnými argumenty, které hovořily ve prospěch celého podniku. „Traianus přišel s vojskem, které bylo vyčerpané několikaletým tažením proti Parthům. On sám se cítil velmi oslaben. Během obléhání bojem v první linii a byl raněn. Neboj se, já budu obezřetnější a moje vojsko je čerstvější. Hradby Hatry do jara padnou.“

„Vidím, že jsi zcela rozhodnut. To znamená, žeš dal všechno do pohybu,“ podotkla císařovna.

„Poslal jsem napřed Laeta s jednou legií,“ potvrdil Severus.

„Vždycky Laetus,“ pravila Iulia.

„Vždycky.“

„A jako obvykle tvým rozkazům neodporoval, přestože jsi ho jako vždycky pověřil tím nejobtížnějším.“

„Ne, neodporoval.“

„Říkala jsem ti, že je naprosto spolehlivý,“ trvala na svém císařovna.

„To doufám, protože jeho oblíbenost u vojska je velmi vysoká,“ poznamenal Severus.

Iulia dvakrát zamrkala. Poznámka jejího manžela se jí zdála podivná. Obvykle o svých nejvěrnějších nikdy nepochyboval.

„Plautianus říká, že si musíme všímat, zda Laetus není příliš ctižádostivý,“ vysvětlil Severus, jakmile zaznamenal v Iuliině tváři údiv.

Iulia pokýváním přisvědčila, ale nic neřekla. Důležité je, že má jasno v tom, kdo živí pochybnosti jejího manžela o Laetovi. Slova „vždycky

Laetus“ nebyla určená císaři, Iulie si je říkala pro sebe. Plautianus, vždyc-
ky Plautianus. Nic ze svých myšlenek však císařovna nevyslovila. Dál
zůstávala bez důkazu. Jen s věčným podezřením.

Zaujatá obavami z intrik velitele praetoria si Iulia nevšimla stínu ve tvá-
ři malého Gety. Zatímco Antoninus si náramně užíval vítězství nad Parthy,
Geta vypadal vážně, dokonce nazlobeně. Druhorozeného syna z právě
nastolené dynastie šířila závist. Matka mu přece slíbila, že bude císařem
jako jeho bratr, ale skutečnost byla rok za rokem taková, že Bassianus či
Antoninus, jak mu teď říkají, je ve všem před ním. V hodnostech i jme-
nováních. Viděl jen to, že jeho bratr je už po boku otce císařem, zatímco
on pouze caesarem. A to se Getovi pranic nelíbilo.

Největší nenávist stejně jako nejkrutější pomsta se kuje pomalu a na
mírném ohni. Aniž to Iulia nebo Severus postřehli, plameny Ktésifóntu
se staly pecí, v níž hutněla ta největší zášť. Severus však myslel jen na
pokoření Hatry, Iulia zase na Plautianovu skrytou ctižádost a na získání
důkazů proti člověku, v jehož nitru bylo místo jen pro zradu.

HRADBY HATRY

U hradeb Hatry

Zima roku 198 po Kristu

„Našli jste je?“ Laetův hlas zněl zahořkle, mrzutě, unaveně i zlostně. Císař ho opět poslal do zkoušky a Laetus byl rozhodnut jej tentokrát za žádnou cenu nezklamat.

„Ne, můj legáte,“ odpověděl jeden tribun legie zkormoucený netrpělivostí svého nejvyššího velitele. „Ještě ne.“

„Pro Iova samého, tak pokračujte v kopání!“ zaječel Laetus, rozzloben zpožděním. K vytoženému cíli se zatím nedostali.

Většina důstojníků ihned opustila stan.

Uvnitř zůstal pouze *legatus* a jeho nový důvěryhodný muž, jakýsi Opellius Macrinus, nedávno povýšený do hodnosti velitele jezdeckta *turmae* legie první *Parthica*. Opellius byl důstojník s temnou minulostí. Pocházel z Caesareje v Mauretánii, a protože patřil k třídě jezdeckta a nikoli k třídě patricijské, nikdy neměl dostatečné prostředky, aby rychle vystoupal mezi vysokou šlechtu s celistvým římským politickým a vojenským *cursem honorum*. Získal právnické vzdělání, ale brzy pochopil, že u vojska bude mít víc příležitostí. Jeho bezohlednost ve spojení s vojenskými destinacemi, kde korupce byla běžná, jako například na hraničních posádkách impéria, znamenala, že záhy dosáhl povýšení. Zejména se uměl dobře dívat jinak, když tajní obchodníci s otroky v Carnuntu⁸ přiváděli římské osadníky, které nezákonně zadrželi, násilně zotročili a v řetězech je vedli za dunajské hranice, aby je prodali, přestože šlo ve skutečnosti o svobodné občany. V té době se často zabavoval znásilňováním dívek, které s sebou jako zdánlivé otrokyně přiváželi obchodníci s otroky. Rád na ty časy vzpomínal, ačkoli měl tehdy ještě nízkou hodnot. Ať už to bylo jakkoli, Opellius Macrinus si získal pověst člověka, který dokáže obstarat nejrůznější věci. Dokázal zajistit všechno, co si usmyslel nebo co požadoval jeho nadřízený. Způsob byl vedlejší. Tato

8 Dnes mezi obcemi Petronell a Bad Deutsch Altenburg na Dunaji, asi 45 kilometrů východně od Vídně.

jeho dovednost a pochybná morálka zaujala nejprve centuriony, potom tribuny a nakonec jeho současného nadřízeného, legáta, který se těšil císařově naprosté důvěře.

Laetus se díval na nového velitele jezdeckta pronikavým pohledem. Věděl, že Opelliovi nemůže důvěřovat, ale potřeboval někoho, kdo je schopen získat všechno, co se po něm žádá. Cítil, že ho císař tlačí do kouta, tudíž došel k závěru, že cíl světí jakékoli prostředky. Věděl, že Opellius splňuje právě toto hledisko. Kdyby na něj Severus tak nenaléhal, nikdy by se neobrátil o pomoc k někomu takovému jako Opellius Macrinus. Laetus se ale chtěl císaři zavděčit. Co v té snaze riskuje, pro něj bylo vedlejší.

„Všichni jsou k ničemu, Opellie,“ podotkl Laetus a klesl do osamocného *solia* uprostřed praetoria předsunutých sil u pevnosti Hatra. „Císař každou chvíli dorazí z Ktésifóntu a my jsme s bídou našli dávné doly, které Traianus při obléhání města vyhloubil. Potřebujeme Severa informovat aspoň o tom, odkud Traianus zaútočil. Najít ony staré tunely, které můžeme použít, abychom zevnitř oslabili městské hradby. Jestli se nám to nepodaří, půjde o další neúspěch na mé služební listině.“ Ztišil hlas. „Další nezdar, který se připočte ke zpoždění jezdeckta při útoku u Issu nebo Lugduna, k mojí přítomnosti v Nisibisu v době, kdy město obléhali Parthové... V očích císaře je to dlouhý seznam omylů.“

„Najdeme ty doly dřív, než císař dorazí, můj legáte,“ reagoval Opellius.

„Kéž by nás bohové vyslyšeli,“ povzdychl si Laetus nahlas a dodal: „Tolik válek. Ani nevím proč, ale mám dojem, že se Mars postavil proti nám.“

Opellius již věc nekomentoval. Chvilé se mu nezdála vhodná k velkému řečnění. Lehce se uklonil, pozdravil se sevřenou pěstí na hrudi a odešel ze stanu.

Venku ho uvítal studený noční vítr. Je překvapivé, jak se v této daleké oblasti světa mohou tak měnit teploty ve dne a v noci. Strčil ruku do kapsy své vojenské tuniky a vytáhl odtud dlouhý pomačkaný dopis, který si ve světle chvějící se louče znovu přečetl. Velitel praetoria Gaius Fulvius Plautianus svolal tajnou schůzku. Nesmí o ní nikomu nic říct. V poselství bylo výslovně napsáno, že především nesmí informovat svého nadřízeného, legáta Laeta.

Opellius Macrinus došel ke svému koni. Uvolnil otěže, které byly omané okolo dřevěného kůlu, vyskočil na hřbet zvířete a pobídl koně, aby začal cválat, a vedl ho směrem k jihu. Měl před sebou asi patnáctimílovou cestu. Macrinus pohlédl k nebi. Byl úplněk a nebe bez mráčku. Dostatek světla pro cval.

Polní stan velitele praetoria Patnáct mil od Hatry

„Dorazil nějaký jezdec,“ ohlásil jeden důstojník.

„Odkud přijíždí?“ vyzvídal Plautianus a přitom žvýkal vepřové maso marinované v lahodné omáčce. Nikdy necestoval bez svých důvěryhodných kuchařů. Jedna věc byla přesunovat se v noci nehostinným územím, druhá být nucen snášet nekvalitní jídlo nebo pití. Sdílet vojenskou stravu s legionáři nebo v jeho případě s praetoriány, jak to v minulosti dělal Traianus nebo nejednou samotný Severus, to nebylo nic pro něj. Severovi i Traianovi se vojenský život zamlouval. Jemu ne.

Na prahu u vchodu se zjevila silueta Opellia Macrina.

„Pojď dál,“ vyzval Plautianus příchozího.

Tribun a velitel jezdeckta legie první *Parthica* konečně vešel do stanu.

„Povýšil jsi ve velmi krátkém čase,“ vyhrkl Plautianus bez okolků a bez pozdravu. Dál žvýkal lahodné sousto dušeného vepřového.

„V císařských válkách bojuju udatně, *vir eminentissime*,“ bránil se Macrinus.

„*Clarissime vir*, abychom byli přesní. Kromě toho, že jsem *praefectus* gardy, jsem také senátor.“

„Omlouvám se, *clarissime vir*,“ opravil se rychle Macrinus.

„Neodbíhejme od záležitosti, která mě zajímá. Je možné, že bojuješ s jistou obratností,“ připustil Plautianus. „Nemáš ale žádná slavná vyznamenání. Nic takového Aquilius Felix, velitel římské tajné policie, který teď pro mě a samozřejmě pro císaře pracuje, nevypátral. Fakt, že nemáš ocenění z konkrétních vojenských operací, o tobě vypovídá dvě věci. Za prvé, že umíš v bitvě šikovně zmizet z první linie, čemuž velmi dobře rozumím.“ Plautianus se usmál a ukázal přitom zuby zčervenale omáčkou z masa. „Za druhé, zmíněná skutečnost naznačuje, že jsi pro svůj zářný postup zvolil jinou strategii. Možná úplatky. A to mě dovedlo k otázce, kde jsi vzal peníze, aby sis povýšení koupil?“

Opellius Macrinus chtěl gestem naznačit, že by se rád bránil, nebo aspoň ospravedlnil, ale *praefectus* praetoria mu nedal žádnou možnost a pokračoval:

„Moje informace říkají, že ty denarie, které ti tak pomohly ve vojenské kariéře, vzešly z toho, jak ses na hranici Carnunta díval jinam, když tudy procházeli tajní obchodníci s otroky, zločinci lovící osadníky, svobodné občany, které potom v impériu prodávali. Všechno tohle jsem o tobě zjistil.“

Opellius Macrinus zaraženě mlčel. Nikdo nepronikl do jeho minulosti tak šikovně a s takovou přesností. Nevěděl, co říct ani jak se zachovat. Jak se o něm velitel praetoria tolik dozvěděl?

Zmínku o veliteli *frumentariů* jeho hlava sotva zaznamenala. Stejně jako pro mnoho dalších vojáků, i pro něj byla existence tajné policie spíše legendou než skutečností. Opellius samozřejmě nevěděl nic o tom, jak Plautianus v posledních měsících pletichařil, aby si prostřednictvím peněz zajistil služby Aquilia Felika, který přežije snad všechno. Platil mu tak dobře, jako když pracoval pro zpropadeného senátora a posléze císaře Iuliana. Naoko Aquilius poskytoval informace veliteli praetoria, aby zjištěné skutečnosti o senátorech, důstojnících, možných povstáních a vzpourách předával císaři Severovi. Plautianus však samozřejmě sám rozhodoval o tom, jakou část informací Severovi postoupí. Přestože Severus nedávno obdržel údaje o dávných přátelích vzbouřence Clodia Albina, které vedly k dvaceti devíti popravám Severových odpůrců, neměl ani tušení, že jsou mu zatajována důležitá data, na něž *frumentariové* při svém pátrání přišli.

Plautianus si otřel ústa ubrouskem a napil se vína, pak odložil pohár na stůl.

„Nic z toho, co jsem ti řekl, však není důležité,“ pokračoval velitel praetoria. „Kromě pochybení, řekněme... morálního je podstatné jen to, že u tebe vidím velkou touhu po rychlém povýšení. Musíš být hodně ctižádostivý.“

Macrinus stále nevěděl, co říct.

„Být ctižádostivý, na tom není nic špatného,“ pokračoval velitel praetoria, usazený v široké *cathedře* s úsměvem, který odhaloval jeho zuby masné od právě zhltnutého vepřového masa. „Opravdu, pro Hercula samého, neber mé poznámky jako kritiku. Skutečně, teď nepotřebuji nikoho naléhavěji než ctižádostivého muže. Důstojníka, který si nemyslí, že dospěl k vrcholu. Co mi na to řekneš, Opellie Macrine? Dosáhl jsi všeho, po čem jsi toužil, nebo chceš stoupat ještě výš?“

Dotazovaný chvíli usilovně přemýšlel. Slyšel, jak čelisti velitele praetoria slastně žvýkají sušené ovoce smíchané s hustou omáčkou z medu a mouky, které mu otrok předložil jako moučník.

„Ne, *vir eminentissime*... chci říci *vir clarissime*. Nemyslím si, že jsem dosáhl maxima toho, čím bych rád byl,“ připustil Macrinus.

„Ach,“ povzdychl velitel praetoria čistou rozkoší nad sladkým pokrmem, jímž právě završil večeři. „To je dobře. Velmi dobře. Se mnou můžeš dojít dál. Postavení, kterého dosáhneš, nebude ve skutečnosti to nejdůležitější v porovnání s penězi, jež kromě toho obdržíš. S tvým současným nadřízeným Laetem také můžeš být povýšen, ale se mnou dojdeš výš, za kratší čas a s více denarii. Se mnou dokonce zapomeň, jak vypadá bídný sestercius. S mincemi tak nízké hodnoty nebudeš mít od nynějška co do činění. Tedy pokud máš zájem se mnou spolupracovat.“

„Pozorně naslouchám, *clarissime vir*,“ odpověděl Macrinus sebevědomě. Zmínka o penězích rozhodla, že byl ochoten rychle změnit svou loajalitu. Byl to pragmatický muž. „Co je třeba udělat?“

Plautianus si olízl jeden po druhém prsty na rukou. Všech deset. Ještě na nich cítil chuť šťávy lahodného masa. Pak vzal znovu ubrousek a trochu si prsty očistil, nikoli však dokonale. K tomu měl otrokyně.

„Laetus, právě Laetus. To je potřeba udělat,“ sdělil velitel praetoria. „Tvůj nadřízený stojí v cestě mým cílům. A to už hodně dlouho.“

Macrinus zpevnil svůj postoj a zvažněl. Nic neřekl. Předpokládal, že svou oddanost od této chvíle bude muset projevovat pouze veliteli praetoria. Nepočítal ale s tím, že bude nucen se postavit svému přímému nadřízenému v legii první *Parthica*. Aspoň ne tak bezprostředně.

Plautianus však ještě neskončil.

„Víme, že ti Laetus důvěřuje,“ pokračoval *praefectus* pomalu, neboť si všiml vnitřního rozporu svého spolupráce a chtěl mu dát čas, aby lakomství v jeho hlavě převážilo. „Protože jsi mužem, o něhož se nyní Laetus nejvíce opírá, a jsi mu nejbližší, jsi také nejlépe předurčen k tomu, abys ho odstranil. Klíčová otázka tohoto rozhovoru spočívá v tom, zda si Laeta až tak moc vážíš, nebo zda tě dostatečným množstvím peněz mohou přesvědčit, abys to udělal... abys ho odstranil.“

Opellius Macrinus znovu pokývnutím hlavy přisvědčil. Chvilí trvalo, než odpověděl slovy, ale své tiché přitakání nakonec doprovodil i hlasem.

„*Legatus* legie první *Parthica* je dobrý důstojník, ale není můj přítel, ani mě k němu neváže žádné rodinné pouto. Nabídka mě zajímá. O jaké sumě zde ovšem hovoříme? Laetovi důvěřuje sám císař. Nechat ho zmizet, jak říká *clarissimus vir*, je velmi nebezpečné.“

„Dva tisíce pět set denariů,“ odpověděl Plautianus.

Opellius sevřel rty. Pak je oddělil a nechal mezi horním a dolním rtem otvor úzký jen natolik, aby se mohl vyslovit.

„Chci tři tisíce.“

„Máš je mít,“ schválil Plautianus sumu bez smlouvání.

Macrinus dvakrát zamžikal. Měl snad žádat víc?

„Zbývá vyřešit otázku jak,“ dodal pouze.

„Ach, tohle.“ Zdálo se, že *praefectus* gardy už nemá příliš velký zájem prodlužovat spolupráce přítomnost. Náhle vypadal, že je rozhovorem unaven. Jeho oči se soustředily více na postavu štíhlé, velmi mladé otrokyně, která mu přinášela víno. „Obléhání Hatry musí být velmi nebezpečné,“ dodal Plautianus. „To už nechám na tvém posouzení. Ctižádostivý muž musí mít také představivost. Ale žádná dýka v noci. Ukaž, co umíš. Měl by zmizet při nehodě...“

A s prsty ještě mastnými od omáčky z večere učinil pravou rukou gesto na znamení, že rozhovor je u konce.

Macrinus už ve své hlavě začal osnovat plán. Tři tisíce denariů ho velmi motivovaly. Bude ale potřebovat nějaké peníze dopředu...

„Je nezbytné, abych dostal několik denariů dopředu... na výdaje, které jistě vzniknou, *vir clarissime*.“

„To lze předpokládat,“ odpověděl Plautianus, aniž ho ta žádost nějak překvapila. „Až budeš odcházet, jeden z mých mužů ti dá mošnu se zlatem.“

Opellius Macrinus pozdvihl pěst k hrudi, ale už nic nedodal. Byl zaskočen. Vždyť to vypadalo, jako by byl velitel praetoria dopředu přesvědčen, že nabídku přijme. Dokonce měl připraveného někoho, kdo mu ještě tentýž večer předá část slíbeného zlata. Macrinus už chtěl odejít ze stanu velitele císařské gardy, ale Plautianův hlas ho v mžiku zastavil.

„Abych nezapomněl, jestli mě zradíš, skoncuji s Laetem jinak a pro tebe si dojdou dřív, než stačíš doběhnout k císaři, který mi ostatně prakticky zobe z ruky. Řekni mi, zda s tebou mám počítat, nebo ne. Ale ať tě ani nenapadne, abys mi teď řekl ano a pak mě zradil. Jsem prchlivý a schopný zabíjet. Je o mně známo, že nenechám naživu nikoho, kdo se mi postaví. Snad jsem se vyjádřil dostatečně jasně.“

Macrinus o krok ustoupil a opět se ocitl v prostoru uprostřed stanu. Otočil se k veliteli praetoria a přesvědčivě prohlásil.

„Počítejte se mnou, *vir clarissime*. Nezradím vás.“

Plautianus se lehce usmál a znovu dal gestem ruky najevo, že může odejít.

Mladá otrokyně se také odebrala k východu ze stanu, ale velitel praetoria se k ní tentokrát obrátil přímo.

„Ne, ty zůstaň.“

Opellius Macrinus udělal několik kroků, a když se vzdálil od postavení praetoriánů, kteří střežili velitele císařské gardy, zhluboka se nadechl. Několikrát za sebou. Potřeboval zhluboka dýchat. Namočil se do něčeho velikého, hodně velikého. Do něčeho, co dávalo naději na hodně rychlé povýšení, ale... skoncovat s Laetem, aniž vzbudí císařovo podezření, to nebude jednoduchý úkol.

Poháněn touhou po penězích už ve své hlavě spřádal plán.

Musí jednat rychle. Nabyt totiž dojmu, že Plautianus je netrpělivý.

„Na, tady máš,“ překvapil ho zezadu praetorián, který mu předával mošničku se zlatem.

Opellius Macrinus bez řečí popadl peníze. Nejde o řeči, ale o činy: o popravu.